

Gmina Nowinka

Strategia Rozwoju Gminy Nowinka

na lata 2014-2020

przygotowana przez

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

SŁOWNIK UŻYTYCH POJĘĆ I SKRÓTÓW	6
1. WSTĘP.....	7
1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY NOWINKA.....	8
1.2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ	9
1.3. MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	11
2. DIAGNOZA SYTUACJI	13
2.1. RYS HISTORYCZNY	14
2.2. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA.....	15
2.3. ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY	18
2.4. ZASOBY KULTUROWE GMINY	24
3. SFERA SPOŁECZNA.....	27
3.1. DEMOGRAFIA	28
3.2. RYNEK PRACY	32
3.2.1. BEZROBOCIE	32
4. SFERA GOSPODARCZA	34
4.1. SFERA GOSPODARCZA.....	35
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	37
5.1. MIESZKALNICTWO.....	38
5.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNA.....	39
5.3. SIEĆ WODOCIĄGOWA	40
5.4. SIEĆ KANALIZACYJNA I GOSPODARKA ODPADAMI	40
5.5. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA	41
5.6. INFRASTRUKTURA INFORMATYCZNA	42
6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	43
6.1. EDUKACJA.....	44
6.2. KULTURA I SPORT	45
6.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	47

6.4.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	48
7.	ZARZĄDZANIE	51
7.1.	MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWE GMINY	52
8.	ANALIZA STRATEGICZNA GMINY NOWINKA	58
8.1.	BILANS STRATEGICZNY GMINY NOWINKA.....	59
8.1.1.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	59
8.1.2.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	61
8.1.3.	BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	63
8.2.	ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY NOWINKA.....	65
8.2.1.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	66
8.2.2.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	67
8.2.3.	POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	69
9.	WYBÓR STRATEGII GMINY NOWINKA.....	71
9.1.	ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY NOWINKA.....	72
9.2.	ANALIZA SWOT/TOWS GMINY NOWINKA.....	73
9.3.	WIZJA ROZWOJU GMINY NOWINKA.....	79
10.	PROGRAMY STRATEGICZNE GMINY NOWINKA.....	80
10.1.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZBUDOWA BAZY TECHNICZNEJ – INFRASTRUKTURY GMINNEJ”	81
10.2.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ AKTYWNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ”	83
10.3.	PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ GOSPODARCZY – GŁÓWNI TURYSTYCZNY GMINY”	85
11.	STRATEGIA GMINY NOWINKA A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	88
11.1.	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020, DŁUGOOKRESOWA STRATEGII ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030	89
11.2.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO	89
11.3.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU AUGUSTOWSKIEGO	90

12.	WDRAŻANIE STRATEGII	91
12.1.	METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY NOWINKA NA LATA 2014-2020	92
12.1.1.	FINANSOWANIE DZIAŁAŃ REALIZUJĄCYCH CELE STRATEGII	92
12.1.2.	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	93
12.2.	SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	94
12.3.	PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY NOWINKA	94
13.	ZAŁĄCZNIKI	96
	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	102
	SPIS WYKRESÓW.....	103

SŁOWNIK UŻYTYCH POJĘĆ I SKRÓTÓW

BDL	Bank Danych Lokalnych – źródło internetowe prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny
Cel strategiczny	cel, jaki gmina chce osiągnąć w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu;
Gmina	Gmina Nowinka
JST	jednostka samorządu terytorialnego
MSP	mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
NFOSIGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Polityka branżowa	opis działań kierunkowych i zasad postępowania w określonej dziedzinie, które posłużą do realizacji celów
Priorytet	określenie wagi konkretnego celu operacyjnego powodującego potrzebę jego realizacji przed innymi
Program	zbiór zadań (ew. projektów) wskazujący przedmiot podejmowanych działań, jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za ich wykonanie i nadzór oraz wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów
PRL	plan rozwoju lokalnego
Ustawa o finansach publicznych	ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014 z późniejszymi zmianami)
Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego	ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2003 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 z późniejszymi zmianami)
WFOSIGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Wizja gminy	wyobrażenie przyszłego, pożądanego stanu JST
WPF	wieloletnia prognoza finansowa – zgodna z ustawą o finansach publicznych
Wskaźnik	narzędzie pomiaru osiągnięcia celu lub realizacji programów, projektów i zadań
Zadanie	podstawowa jednostka realizacyjna służąca osiągnięciu wyznaczonych celów, wskazująca przedmiot zadania, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram realizacji, koszt realizacji i źródła finansowania
Zasady	wartości i przesłanki określające politykę branżową, będące podstawą do wyznaczania kierunków podejmowanych w ramach jej działań
Zrównoważony rozwój	rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje integracja działań ekonomicznych, społecznych oraz przyrodniczych w celu utrzymania trwałości jego rezultatów oraz możliwości zaspokajania potrzeb poszczególnych społeczności współczesnego i przyszłych pokoleń

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII GMINY NOWINKA

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju nakłada na Radę Ministrów – w skali kraju, samorząd województwa – w skali regionu, samorząd lokalny gminny i powiatowy – w skali lokalnej, obowiązek prowadzenia polityki rozwoju, rozumianej jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Politykę rozwoju prowadzi się m.in. na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych.

Strategia rozwoju lokalnego to inaczej koncepcja wprowadzania społeczno-gospodarczych zmian. Jej celem jest określenie wizji i misji oraz pożądanych kierunków rozwoju jednostki. Podstawowym podmiotem budującym strategię jest samorząd lokalny reprezentujący całą wspólnotę mieszkańców. Głównymi założeniami programu (strategii) są: procesowe podejście do etapu formułowania strategii oraz jej wdrażania; spójność z systemem polityki rozwoju Unii Europejskiej, kraju, województwa i powiatu; samorząd lokalny występujący jako podmiot programujący strategię; ekspercko - partycypacyjny model przygotowania strategii; długookresowość założeń; jawność na etapie budowania strategii oraz uczestnictwo interesariuszy podczas prac przygotowawczych dokumentu.

Gmina Nowinka realizując obowiązek prowadzenia lokalnej polityki rozwoju przystąpiła do opracowania programu rozwoju pt. „Strategia Rozwoju Gminy Nowinka na lata 2014 – 2020”, którego celem jest zaktualizowanie i skoordynowanie ustaleń strategicznych sformułowanych w poprzednich latach i istniejących dokumentach, a także dostosowanie strategii i kierunków rozwoju gminy do zmieniającego się szeroko rozumianego otoczenia.

Każda z gmin jest inna, dlatego opracowując strategię dla Gminy Nowinka, należy przygotować dokument uwzględniający jej specyfikę, uwypuklając największe regionalne wartości. Aktualizacja strategii dla Gminy Nowinka ma posłużyć opracowaniu konkretnych celów, których osiągnięcie przyczyni się do uzyskania planowanego efektu, a tym samym wpłynie na poprawę skutecznego zarządzania gminą oraz stworzenie korzystnych warunków lokalnego rozwoju.

Opracowując dokument strategiczny, istotnym jest przyjęcie horyzontu czasowego dla planowanych przedsięwzięć. Dla niniejszego dokumentu przyjęto okres 2014-2020, uwzględniający okres programowania Unii Europejskiej. W niniejszym dokumencie określono: diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, cel główny oraz cele szczegółowe w nawiązaniu do nadrzędnych dokumentów strategicznych, priorytety i kierunki interwencji w zakresie terytorialnym, sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych, plan finansowy oraz podstawowe założenia systemu realizacji.

1.2. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Przy tworzeniu niniejszego dokumentu wykorzystano metodę partycypacyjno-ekspercką. W części partycypacyjnej, do udziału w pracach, zaproszono mieszkańców a także działające na terenie Gminy organizacje i instytucje (lista zaproszonych organizacji i instytucji w załączniku), ponadto zapytano mieszkańców o zdanie poprzez Rady Sołeckie oraz Radnych Gminy. Wykorzystano także wiedzę i doświadczenie pracowników Urzędu Gminy. Głównym autorem wskazań kierunków rozwoju są zatem mieszkańcy.

Rola ekspercka, pełniona przez firmę Remedis SA polegała na uporządkowaniu zadań i celów wskazanych przez uczestników procesu, uzupełnienie tychże na zintegrowanej analizie sytuacji Gminy, porównaniu uzyskanej w ten sposób strategii do innych, obowiązujących dokumentów (własnych Gminy, sąsiadów, innych dokumentów (powiatowych, wojewódzkich, krajowych i unijnych) dotyczących Gminy Nowinka.

Po wstępnym przygotowaniu strategii dokument był ponownie poddany szerokim konsultacjom społecznym, tak, aby finalnie przygotowana strategia była szeroko akceptowaną wizją rozwoju Gminy.

Tworząc zamierzenia strategii kierowano się następującymi przesłankami:

- władze lokalne chcą pełnić rolę aktywnego inspiratora i koordynatora działań w Gminie,
- współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie,
- Gmina chce być otwarta na kontakty zewnętrzne widząc w nich źródło rozwoju i innowacji,

- poprawa jakości życia mieszkańców całej Gminy związana jest z poprawą sytuacji gospodarczej.

Prace nad strategią składały się z następujących elementów:

I. Określenie stanu aktualnego:

Diagnoza obejmuje przegląd najważniejszych elementów struktury społeczno-gospodarczej gminy. Szczególny nacisk położono na omówienie następujących zagadnień:

- sytuacji demograficznej i społecznej,
- stanu infrastruktury technicznej, w szczególności spraw infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej i gazowniczej, kanalizacji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej,
- stanu infrastruktury społecznej, w szczególności bazy materialnej oświaty i wychowania, zagadnień pomocy społecznej, służby zdrowia, kultury oraz sportu i rekreacji,
- sytuacji gospodarczej,
- problematyki przestrzennej i mieszkaniowej,

II. Określenie potencjału rozwojowego,

III. Zagregowana analiza możliwości rozwoju Gminy Nowinka,

IV. Wizja Rozwoju,

V. Określenie Programów Strategii Gminy,

VI. Koordynacja strategii z innymi dokumentami strategicznymi,

VII. Określenie zasad monitorowania i aktualizacji strategii,

VIII. Przygotowanie i przedłożenie Radzie Gminy projektu Strategii.

W oparciu o powyższą metodę wyznaczone zostały kierunki rozwoju gminy. Przygotowana Strategia Rozwoju Gminy Nowinka obejmuje perspektywę do roku 2020. Na poziomie szczegółowym zadanie to przejęte jest przez dokumenty operacyjne.

Oprócz wiedzy i doświadczenia zespołu pracującego nad tworzeniem strategii kierowano się zasadą wykorzystania dotychczasowych prac i propozycji zgłaszanych w gminie. Innymi źródłami informacji były dokumenty strategiczne jednostek nadrzędnych:

- I. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020,
- II. Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego 2020,

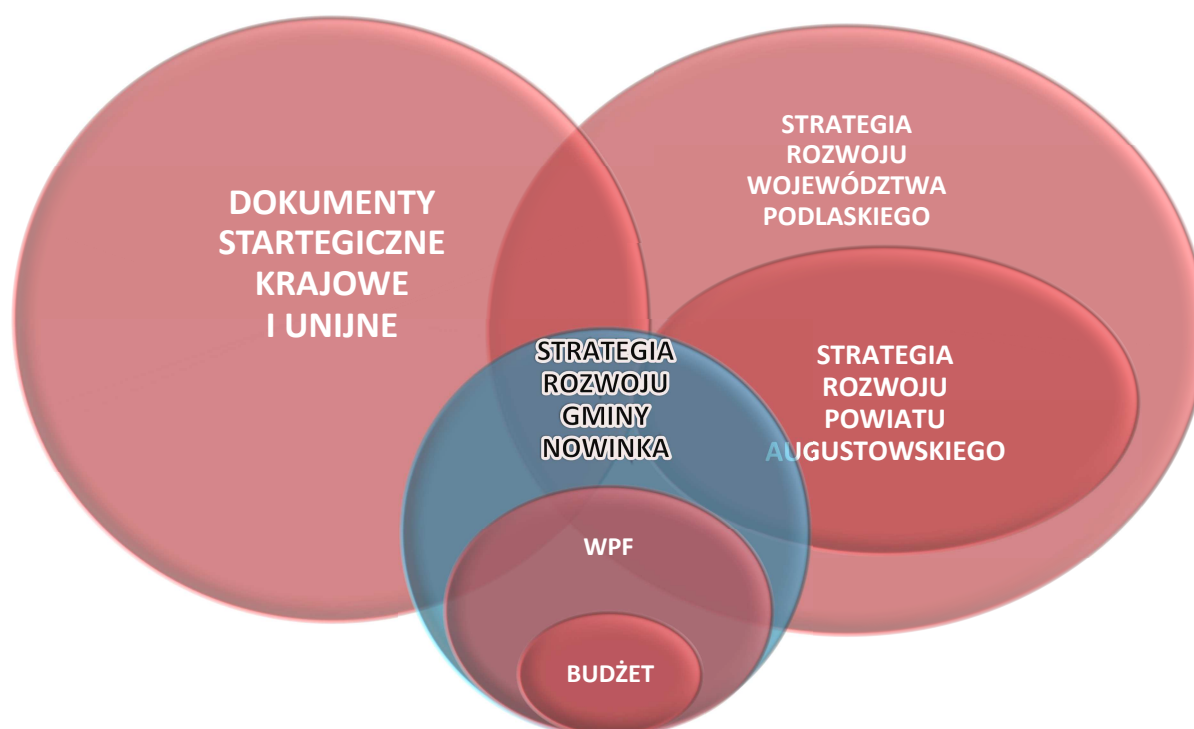
oraz dokumenty Gminy Nowinka:

- I. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowinka na lata 2004 – 2013.

Ponadto korzystano ze stron internetowych podmiotów mieszczących się na terenie gminy i danych statystycznych. Podczas spotkań związanych z pracą nad strategią zbierano informacje od przedstawicieli różnych środowisk gminy, które następnie wykorzystano podczas przygotowywania niniejszego opracowania.

1.3. MIEJSCE DOKUMENTU WŚRÓD DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Schematycznie miejsce Strategii (programu rozwoju lokalnego) pośród innych podstawowych dokumentów dotyczących rozwoju jest następujące:

„Strategia rozwoju Gminy Nowinka na lata 2014-2020” jest centralnym dokumentem strategicznym Gminy. Jednak nie funkcjonuje samodzielnie. Immanentnymi składnikami strategii są strategie branżowe – np. „Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych” czy też plany zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowym dokumentem operacyjnym, służącym realizacji strategii jest obowiązująca wieloletnia prognoza finansowa (WPF), uchwalana dorocznie przez Radę Gminy. WPF pozwala na śledzenie postępów w realizacji strategii.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień strategii.

Ogólnie dokumenty dotyczące rozwoju strategicznego gminy podzielić można na dwa obszary:

Dokumenty kierunkowe:

STRATEGIA – dokument nadrzędny względem innych aktów prawa miejscowego,

POLITYKI BRANŻOWE – opisy działań kierunkowych i zasad postępowania, szczegółowe dla poszczególnych branż (np. Plan Zagospodarowania Przestrzennego).

Dokumenty realizacyjne:

PLANY/PROGRAMY – zespoły projektów i zadań w określonej branży; mogą zawierać montaż finansowy,

PROJEKTY – zespoły powiązanych zadań realizowanych na podstawie harmonogramów, ze wskazanymi źródłami finansowania i wskaźnikami osiągnięcia celów,

ZADANIA – podstawowe jednostki realizacyjne, wskazujące: przedmiot zadania, osoby odpowiedzialne za wykonanie i osoby nadzorujące, termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji zadania, sposoby realizacji, kwoty środków finansowych przeznaczonych na zadanie, sposób odbioru poprawności wykonania zadania, wskaźniki oceny osiągnięcia celów.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że oprócz dokumentów wewnętrznych – stworzonych wewnątrz jednostki samorządowej (lub dla niej obligatoryjnych, mimo innego pochodzenia) – istnieć mogą inne, zewnętrzne dokumenty dotyczące strategii, które JST chce akceptować, mimo iż nie są obowiązujące od strony formalnej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY NOWINKA MA CHARAKTER OTWARTY

2. DIAGNOZA SYTUACJI

2.1. RYS HISTORYCZNY

Osadnictwo w rejonie Gminy Nowinka występowało już w epoce brązu, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne w okolicach wsi Szczebra. Odnalezione tam ślady produkcji narzędzi wskazują na bytność ludzi kultury świderskiej 800 r. p. n. e. Do XIII wieku ziemie te znajdowały się pod panowaniem bałtowskiego ludu Jaćwingów. W XV w. tereny dzisiejszej Gminy Nowinka były obiektem rywalizacji Zakonu Krzyżackiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Dopiero po bitwie pod Grunwaldem i pokoju melneńskim z 1422 wyznaczono granicę między dzielącą spuścizną po Jaćwingach. Pod panowaniem litewskim okolice dzisiejszej Nowinki zaczęły się rozwijać. Powstawały drogi ułatwiające transport przez porastającą teren Puszcę Perstuńską. W XVI i XVII wieku zaczęły tworzyć się osady wokół obozów drwali, rudnic i smolarni. Puszcze i wsie Szczebra, Płaska, Walne, Kolnica i Sajanek stanowiły jeden zespół majątku szlacheckiego, tzw. klucz szczeberski. Wieś Nowinka Szczeberska została zasiedlona w 1731 r. Kolejni dzierżawcy Jan Kochtycki, Maciej Tadeusz Eysymont, generał Józef Puzyna i Baltazar Kujawski doprowadzili do powstania nowych wsi i wzrostu zaludnienia. Po powstaniu styczniowym powoływano władze samorządowe gminy, wójtów, sołtysów oraz sędziów. Na terenie Gminy znajdowały się w tym czasie ośrodki administracji leśnej, parafia rzymskokatolicka, szkoła gminna. W czasie drugiej wojny światowej tereny Gminy były miejscem bezpośredniego starcia Rosjan i Niemców, przechodząc kilkakrotnie z jednej okupacji pod drugą. Na terenie Gminy, wtedy Szczebro-Olszanka powstawały na przełomie 1917 i 1918 r. komórki Polskiej Organizacji Wojskowej, które zasiliły 1. Suwalski Pułk Strzelców, późniejszy 41. Suwalski Pułk Piechoty. Okupacja niemiecka zakończyła się latem 1919 r. W okresie międzywojennym główną gałęzią gospodarki Gminy pozostawało rolnictwo, przy czym rozparcelowano folwarki przyznając ziemię szczególnie zasłużonym w walkach o niepodległość Rzeczypospolitej. W 1929 r. przeniesiono siedzibę władz gminy do Nowinki. II wojna światowa i agresja na Polskę Niemców i Związku Radzieckiego podzieliła tereny Gminy na dwie części. Spowodowało to rozdzielenie wielu rodzin. Graniczny charakter skutkowało stacjonowaniem oddziałów żandarmerii po obu stronach granicy. W 1941 zaczęły się na terenie dzisiejszej Gminy Nowinka masowe egzekucje dokonywane przez Niemców na jeńcach wojennych. W tym samym roku zaczęły tworzyć się wśród miejscowej ludności pierwsze komórki Związku Walki Zbrojnej (późniejszej AK). Dekonspiracja części członków placówki Szczebro-Olszanka AK doprowadziła do utworzenia oddziału partyzanckiego pod dowództwem plut. pchor. Juliana Wierzbickiego, *Romana*.

Oddział ten wstawił się wieloma udanymi akcjami przeciwko wojskom III Rzeszy. Działał do roku 1944. Tereny Gminy były areną bezpośrednich działań wojennych do stycznia 1945 r. Od roku 1975 Gmina Nowinka znajdowała się w województwie suwalskim, a od 1999 r. stanowi części województwa podlaskiego.

Herbem Gminy jest wizerunek Świętego Józefa z lilią i Świętego Stanisława w pontyfikaliach na srebrnym obłożu w czerwonym polu tarczy, na którym widoczny jest pień złoty (żółty).

Rysunek 1 Herb gminy
Nowinka

2.2. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIĘĆ OSADNICZA

Gmina Nowinka położona jest na terenie województwa podlaskiego, w powiecie augustowskim, do roku 1998 w powiecie suwalskim.

Powierzchnia Gminy to ok. 204 km² i jest średniej wielkości gminą w powiecie augustowskim. Na tle kraju jest to gmina większa od przeciętnej (tj. 126 km²). Lasy i jeziora stanowią 60% jej powierzchni. Gmina Nowinka znajduje się w północnej części powiatu augustowskiego i graniczy:

- od strony południowo – zachodniej – z Gminą Augustów,
- od strony południowej – z miastem Augustów,
- od strony południowo – wschodniej – z Gminą Płaska,
- od strony północno – wschodniej – z Gminą Giby,
- od strony północnej – z Gminą Suwałki,
- od strony północno-zachodniej – z Gminą Raczki.

Rysunek 2 Gmina Nowinka

Bezpośrednio miejscowość Nowinka sąsiaduje z sołectwami: Gatne Pierwsze, Gatne Drugie, Szczebra, Strękówizna, Podnowinka. Wschodnią granicę wsi stanowią lasy Puszczy Augustowskiej należące do Nadleśnictwa Szczebra. Wieś oddalona jest o ok. 10 km od Augustowa i o ok. 16 km od Suwałk [Źródło: gminanowinka.pl].

Liczba osób zamieszkujących Gminę to 2957 (wg BDL w 2013 roku), co daje gęstość zaludnienia 15 osób na km².

Rysunek 3 Położenie Gminy Nowinka w województwie podlaskim

Sieć osadniczą gminy Nowinka przedstawia tabela 1.

TABELA 1 SIEĆ OSADNICZA W GMINIE NOWINKA (ROK 2013)

LP.	SOŁECTWA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	GOSPODARSTWA [szt]	OBSZAR [ha]
	Gmina Nowinka	2908	799	5318,83
1	Ateny	83	24	89,58
2	Barszczowa Góra	99	18	110,41
3	Bryzgiel	110	31	250,26
4	Cisówek	43	17	120,51
5	Danowskie	98	29	155,71
6	Gatne I	72	13	195,64
7	Gatne II	93	33	230,54
8	Józefowo	61	20	165,97
9	Juryzdyka	115	23	97,43
10	Kopanica	78	26	137,39
11	Krusznik	114	49	363,51
12	Monkinie	110	21	158,07
13	Nowinka	313	64	308,61
14	Osińska Buda	30	11	84,36
15	Olszanka	189	41	385,52
16	Pijawne Polskie	112	34	296,43
17	Pijawne Ruskie	119	37	375,20
18	Podnowinka	126	25	140,15
19	Podkrólówek	28	8	65,24
20	Sokolne	63	14	180,72
21	Strękowizna	133	70	294,89
22	Szczeberka	113	22	127,50
23	Szczebra	319	71	323,19
24	Szczepki	91	29	247,66
25	Tobołowo	96	22	137,68
26	Walne	100	47	281,66

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

2.3. ZASOBY NATURALNE I WARUNKI PRZYRODNICZE GMINY

Według podziału fizyczno – geograficznego opracowanego przez Jerzego Kondrackiego¹ Gmina Nowinka leży w obrębie prowincji *Niż Zachodniorosyjski*, podprowincji *Pojezierze Wschodniobałtyckie*, w makroregionie *Pojezierze Litewskie*, mezoregionie *Pojezierze Zachodniosuwalskie i Równina Augustowska*.

Równinę Augustowską stanowi w znacznej części rozległy sandr, na którym występuje szereg jezior o genezie przeważnie rynnowej i równoleżnikowym ułożeniu. Krajobraz jest dość

¹ Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

monotonny. Rzędne wahają się od ok. 167,5 m n.p.m na północnym-zachodzie Gminy do 120 m n.p.m na południu Gminy, brak jest dużych deniwelacji terenu. Spadki terenu są zróżnicowane, o kącie przeważnie 5%. Stoki wzniesień dochodzą do 10% spadku, zaś brzegi jezior miejscami przekraczają 10%. Jedynie w niektórych regionach występują powierzchnie o dość urozmaiconej rzeźbie. Są to ciągi wzgórz morenowych czołowych, akumulacyjnych wzdłuż jez. Wigry czy wzgórz piaszczysto-żwirowe w rejonie jez. Blizno. W środkowej części Gminy – w okolicy jez. Blizno i torów kolejowych występują kręte grzbiety o stromych stokach z licznymi kulminacjami, związane z rynnami lodowcowymi, powstałymi dzięki erozyjnej działalności wód lodowcowych.

Rzeźba terenu ukształtowała się w okresie ostatniego z 6 zlodowaceń w okresie czwartorzędowych: plejstocenu i holocenu. Ten ostatni skandynawski lądolód nosi nazwę zlodowacenia bałtyckiego. Obejmował zasięgiem obszar całej Suwalszczyzny, aż po środkową część Puszczy Augustowskiej. Układ form marginalnych przybiera tu kierunek z północnego zachodu na południowy wschód, zarysowując skraj lobu lodowcowego.

Do omawianego makroregionu zalicza się też równiny sandrowe w zasięgu fazy leszczyńskiej, choć jej moreny nie wytworzyły tu wyraźne zarysów.

Po okresie postojów czoła lodu na linii maksymalnego zasięgu, nastąpiła stopniowa recesja lądolodu, przerywana kolejnymi postojami. Najbardziej znaczący postój nastąpił na południe od jeziora Wigry. Dzisiejsza rynna jeziora Blizno na terenie Gminy jest pozostałością tzw. dolin marginalnych, ciągnących się wzdłuż linii lodu.

Najbardziej charakterystyczne dla plejstocenu są osady akumulacji lodowcowej. Należy do nich m.in. glina zwałowa. Zachodnia, pagórkowata część Gminy to wysoczyzna lodowcowa zbudowana głównie z tej gliny. Do tej grupy należą też moreny czołowe zbudowane z warstwowego materiału żwirowo-piaszczysto-głazowego z układami gliniastymi. W skład osadów akumulacji lodowcowej należą również: ozy – zbudowane przeważnie z warstwowego piasku i żwiru, o stokach pokrytych często gliną zwałową; kemy – z piasków i żwirów leżących przemiennie i sandry – rozległe, płaskie stożki ze żwirów i piasków. Sandr zbudowany jest z drobno- i średnioziarnistych piasków o miąższości dochodzącej do kilkunastu metrów.

W zagłębieniach terenu występują osady rzeczne i rzeczno-jeziorne – przeważnie mineralne – jak ropy i piaski, oraz osady organiczne jak kredy jeziorne, gytie i torfy. Duży obszar torfowy występuje w rejonie wsi Szczebra.

Na terenie Gminy można wyróżnić trzy główne jednostki geomorfologiczne:

- wysoczyzny lodowcowe, zbudowane z glin zwałowych, rzadziej ze żwirów i piasków. Na falistej lub rzadziej płaskiej powierzchni wysoczyzny morenowej – na północ od doliny rzeki Rospuda – występują pagórki i wzgórza o wysokościach względnych dochodzących do 12 m,
- długie ciągi sandrowe łączące się z sandrem augustowsko – druskiennickim,
- rozcinające powierzchnię wysoczyzn lodowcowych. Występują w środkowej części Gminy,
- sandr, w skład którego wchodzi duże, niemal płaskie pola piaszczyste sporadycznie urozmaicone zagłębieniami wytopiskowymi o różnych kształtach. Rozciągają się w północnej części Gminy.

Gmina Nowinka jest mało zasobna w surowce mineralne. Występujące surowce to pospolite kopaliny: piaski i żwiry. Niewielkie wyrobiska tego kruszywa występują w Szczebrze i okolicach Bryzgła. Wydobywa się je metodami odkrywkowymi, głównie na potrzeby lokalne.

W okolicach Szczebry występują obficie złoża borowiny o wysokiej jakości balneologicznej, które mają zastosowanie w leczeniu chorób reumatycznych i narządów ruchu.

TABELA 2 KLASYFIKACJA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE NOWINKA

LP.	KLASYFIKACJA GEODEZYJNA GRUNTÓW	POWIERZCHNIA [ha]
	Obszar gminy	20.408
1.	W tym: użytki rolne	5.554
2.	W tym: lasy i grunty leśne	12.919
3.	W tym: pozostałe grunty i nieużytki	1.911

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Ponad 60% powierzchni stanowią lasy, w tym również Wigierskiego Parku Narodowego i zwartych kompleksów leśnych Puszczy Augustowskiej zasobne w runo leśne. Tereny, które tworzą Gminę Nowinka, w tym miejscowość Nowinka, należą do najbardziej urokliwych terenów województwa podlaskiego, a te z kolei są perłą Zielonych Płuc Polski, regionu unikalnego pod względem walorów przyrodniczych, ekologicznych, turystycznych czy

krajobrazowych. Są to obszary o ponadprzeciętnych, w skali kraju, możliwościach rozwoju form działania przyjaznych środowisku.

Sieć hydrologiczna jest dobrze rozwinięta. Płyną tu rzeki: Rospuda, Blizno, Święta Rzeczka i Szczeberka. Gmina Nowinka jest dość bogata w zbiorniki wodne, szczególnie w północno-wschodniej części Gminy.

TABELA 3 JEZIORA NA TERENIE GMINY NOWINKA

LP.	NAZWA	POWIERZCHNIA [ha]	GŁĘBOKOŚĆ [m]	KLASA CZYSTOŚCI
1.	Wigry	2118,30	73,00	2
2.	Blizno	238,50	28,80	2
3.	Blizienko	38,80	16,80	2
4.	Długie	159,70	12,00	1
5.	Busznica	49,40	48,00	1
6.	Tobołowo	87,00	9,50	2

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Najistotniejszym elementem szaty roślinnej gminy są pokrywające ponad połowę gminy lasy. Dominującymi typami tych lasów są bór mieszany świeży i bór świeży, gdzie przeważające gatunki drzew to sosna i świerk. Na terenie gminy występują następujące typy lasów:

- Bór mieszany świeży (BMśw), występuje na glebach bielcowych właściwych, skrytobielicowych lub rdzawych. Z roślin runa leśnego charakterystyczne dla boru mieszanego świeżego są: konwalijka dwulistna, orlica pospolita, szczawik zajęczy, poziomka pospolita, malina kamionka, narecznica krótkoostna, perłówka zwisła, przetacznik leśny. Typowe gatunki drzew w takim borze to sosna (I i II bonitacji), świerk (I i II bonitacji). Z gatunków domieszkowych występują dąb, buk, modrzew, brzoza, osika, lipa, jodła. Typowe gatunki podszytowe roślin to: jałowiec, jarzębina, leszczyna, kruszyna, trzmielina, wiciokrzew.
- Bór świeży (Bśw) – Obejmuje siedliska ubogie i nie suche (świeże). Do typowych gatunków runicznych należy borówka czernica, pszeniec zwyczajny, rokieta pospolita, śmiałek pogięty, widłoząb falistolistny, gajnik błyszczący, pomocnik baldaszkowy.

Typowa dla drzewostanów jest sosna (I-III bonitacji). Z gatunków domieszkowych pojedynczo mogą występować brzoza i świerk. Z gatunków podszytowych rosną tu: jałowiec oraz pojedynczo - kruszyna, leszczyna, jarzębina, dąb.

- Bór wilgotny (Bw) – zajmuje siedliska ubogie i wilgotne. Z gatunków runicznych charakterystyczne są: trzęślica modra, borówka bagienna, bagno zwyczajne, torfowiec zakrzywiony. Gatunkiem panującym w drzewostanie są sosna I-III bonitacji i świerk I-II bonitacji. Gatunkami domieszkowymi są brzoza, świerk. Z gatunków podszytowych w borach wilgotnych rosną kruszyna, jarzębina, wierzby krzewiaste.
- Bór bagienny (Bb) – porasta siedliska ubogie, bagiennie, z bardzo płytką lub płytką, stagnującą, silnie kwaśną wodą gruntową. Gatunki typowe dla runa to: żurawina błotna, wełnianka pochwowata, mochwian bagienny. Do gatunków panujących drzewostanów należy sosna III-V bonitacji, gatunkami domieszkowymi są brzoza, świerk. Z roślin podszytowych pojedynczo występują kruszyna i wierzby krzewiaste.
- Bór mieszany wilgotny (BMw)- zajmuje siedliska ubogie i wilgotne. Z gatunków runa leśnego rosną tu: tojeść pospolita, widłak jałowcowaty, płonnik pospolity, trzcinnik lancetowaty, śmiałek pogięty, narecznica szerokolistna. Do gatunków panujących drzewostanu należą: sosna I-II bonitacji, świerk I-II bonitacji. Domieszkowo rosną dąb, świerk, brzoza, osika, buk. Z gatunków podszytowych charakterystyczne są: kruszyna, wierzby krzewiaste, leszczyna, jarzębina.
- Bór mieszany bagienny (BMg)- występuje na siedliskach dość ubogich, mokrych i bardzo mokrych o glebach torfowych torfisk przejściowych, murszowo-torfowych, torfów murszejących. Do gatunków runicznych należą wełnianka wąskolistna, turzyca pospolita i siwa, czermień błotna, borek trójlistny, dominują torfowce. Gatunkiem panującym są sosna na siedliskach umiarkowanie odwodnionych oraz świerk. Domieszkowo występuje brzoza. Z gatunków podszytowych rosną: kruszyna i wierzby krzewiaste.
- Las mieszany bagienny (LMb) – zajmuje siedliska średnio żyzne, bagiennie, z bardzo płytką, kwaśną lub słabokwaśną wodą gruntową. Gatunki typowe dla runa to: narecznica błotna, siedmiopalecznik błotny, fijołek błotny, czermień błotna, wierzbownica błotna, bobrek trójlistny, turzyca siwa i pospolita, trzcinnik lancetowaty, różne gatunki torfowców (małe kępy w obniżeniach). Gatunkami panującymi wśród drzew są sosna i brzoza II bonitacji oraz olsza II-III bonitacji. Gatunkiem domieszkowym jest świerk. Z roślin podszytowych charakterystyczne są kruszyna i wierzby krzewiaste.

- Las mieszany wilgotny (LMw) – zajmuje siedliska średnio żyzne, wilgotne. Gatunki typowe dla runa to śmiełek darniowy, sit rozpięchły i skupiony, skrzyp leśny, wietlica samicza, turzyca zajęcza. Gatunki panujące w drzewostanie to: sosna I-II bonitacji, dąb II-III bonitacji, świerk I-II bonitacji, jodła I-II bonitacji. Gatunki domieszkowe to brzoza, osika, lipa, olsza, grab (dolne piętro). Gatunki typowe dla podszycia to: kruszyna, leszczyna, jarzębina, czeremcha.
- Las mieszany świeży (LMśw) - Zajmuje siedliska średnio żyzne, świeże. Gatunki typowe dla runa to runa: przylaszczka pospolita, dąbrówka rozłogowa, gwiazdnica wielkokwiatowa, perłówka zwista, przetacznik ożankowy, żurawiec falistolistny, wawrzynek wilczyłyko. Drzewostan — gat. panujące i współpanujące: sosna I—II bonitacji, dąb II—III bonitacji, buk II—III bonitacji, świerk I—I bonitacji, jodła I—II bonitacji. Gatunki domieszkowe to: modrzew, brzoza, osika, lipa, klon, świerk, jodła, zaś typowe gatunki podszytowe to: leszczyna, trzmielina, kruszyna, jarzębina, wiciokrzew, dereń.
- Las świeży (Lśw) – porasta żyzne i bardzo żyzne siedliska na piaskach, żwirach i glinach. Gatunki panujące w drzewostanie to dąb II-II bonitacji, buk I-III bonitacji, świerk I-II bonitacji, jodła I-II bonitacji. Gatunki domieszkowe to: modrzew, lipa, klon, brzoza, osika, świerk, grab. Gatunki podszytowe: leszczyna, trzmielina, kruszyna, jarzębina, głóg, dereń, porzeczką alpejską, bez czarny.
- Las wilgotny (Lw) - zajmuje siedliska żyzne i bardzo żyzne, wilgotne. Gatunki roślin typowe dla runa to: czyściec leśny, kostrzewa olbrzymia, niecierpek pospolity, jaskier kosmaty, bodziszek cuchnący, kopytnik pospolity, szczyr trwały, czartawa pospolita, pokrzywa zwyczajna. Gatunki panujące w drzewostanie to: dąb I-II bonitacji, jesion I-II bonitacji. Gatunki domieszkowe to: buk, wiąz, olsza, klon, grab, brzoza. Gatunki typowe dla podszycia to: kruszyna, leszczyna, czeremcha, jarzębina, dziki bez, porzeczką czarna, dereń, trzmielina, wierzby krzewiaste.
- Ols (Ol) – rośnie w zagłębieniach, w dolinach, rzecznych lub na obrzeżu stawów, z reguły na glebach organicznych, często podtapianych. Drzewostan rośnie z reguły na charakterystycznych kępach. Dno lasu posiada duże bogactwo gatunkowe często z roślinnością szuwarową. Gatunkiem dominującym jest olsza. Gatunkiem domieszkowym jest brzoza. Podszyt tworzy kruszyna z wierzbami.

Dużą powierzchnię stanowią torfowiska. Stwierdzono tu około 1000 gatunków roślin naczyniowych, od borealnych i właściwych florze arktycznej, aż do gatunków związanych ze strefą śródziemnomorską. Wśród roślin Puszczy Augustowskiej, która w dużej mierze pokrywa Gminę, występuje liczna grupa gatunków rzadkich i zagrożonych. Do najcenniejszych należą storczyk miodokwiat krzyżowy (*Herminium monorchis*) rosnący na torfowisku w dolinie Rospudy. Jest to jedyne potwierdzone stanowisko tej rośliny w Polsce. Równie bogaty jest świat grzybów. Występują tu gatunki chronione: smardz jadalny i stożkowaty (*Morchella esculenta*, *Morchella elata*), szmaciak gałęzisty (*Sparassis crispa*), sromotnik bezwstydnny (*Phallus impudicus*) i porosty z rodzaju brodaczka (*Usnea* sp).

W obwodzie ochronnym Krusznik znajduje się największy w Wigierskim Parku Narodowym kompleks starodrzewu. Na powierzchni około 250 ha rosną tu sosny w wieku do 150 lat. Występują też żyzne siedliska leśne lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego. Pod starymi sosnami wyrosły gęste podszyty i podrosty liściaste. Południowy brzeg jeziora Wigry w rejonie wsi Krusznik stanowi kompleks lasów, zarośli i różnych zbiorowisk zielnych. W skład tego obszaru wchodzi rozległe torfowe obniżenia w części północnej oraz wały moren czołowych w części południowej. Kompleks ten ciągnie się od jeziora Czarne k. Bryzgly, wokół jezior Mulaczysko i Krusznik – wychodząc poza teren gminy - przez półwysep Jurkowy Róg, do jeziora Klonek i Zatoki Krzyżańskiej w Zakątach.

2.4. ZASOBY KULTUROWE GMINY

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze najcenniejsze tereny objęte są różnymi formami ochrony. Północno – wschodnia część Gminy położona jest w granicach Wigierskiego Parku Narodowego. Na południu gminy znajdują się: krajobrazowy „Rezerwat Kalejty”, obszar ochrony uzdrowiskowej uzdrowiska Augustów, obszar ochrony uzdrowiskowej na terenie występowania borowin leczniczych. Prawie cała Gmina znajduje się w granicach obszarów chronionego krajobrazu: część zachodnia w „Dolinie Rospudy”, pozostała część Gminy poza dwoma niedużymi obszarami rolniczymi na północy i fragmentem lasu na południowym – zachodzie w obszarze „Puszcza i Jeziora Augustowskie”. Cała Gmina znajduje się w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Część Gminy objęta jest Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Puszcza Augustowska” (PLB200002) i projektowany Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Ostoja Augustowska” (PLH200005).

Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza i Jeziora Augustowskich” - w obrębie Gminy Nowinka zajmuje 5440 ha. Według art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Rospudy”- obszar na terenie gminy to 9420 ha. Celem tych obszarów jest ochrona i zachowanie Doliny Rospudy odznaczającej się wysokim stopniem naturalności, z roślinnością torfowiskową zbiorowisk leśnych i nieleśnych. Dolina Rospudy jest obok biebrzańskich bagien jednym z najcenniejszych torfowiskowych obszarów w Polsce. Występuje tu wiele rzadkich i chronionych gatunków roślin, w tym jedyne w Polsce stanowisko miodokwiatu krzyżowego. Przyrodnicza wartość doliny wynika z jej rozległości i naturalnego, zupełnie nienaruszonego układu stosunków wodnych. Istniejący układ hydrologiczny decyduje o trwałości występujących tu licznych torfowiskowych zbiorowisk roślinnych.

Na obszarach chronionych gminy, cennych przyrodniczo i krajobrazowo, na których istnieją rygory ochronne i ograniczenia funkcji gospodarczych, turystyka jest szansą rozwoju Gminy.

Położenie geograficzne Gminy Nowinka sprawia, że dynamika ruchu turystycznego podporządkowana jest warunkom klimatyczno – pogodowym. Dominuje tu letnia turystyka wypoczynkowa krótko i długookresowa, ponieważ latem istnieją najbardziej korzystne warunki do wszechstronnego korzystania z walorów środowiska Gminy. Sezonowość ruchu turystyczno – wypoczynkowego wpływa również na sezonowość części obiektów turystyki i urządzeń związanych z jej obsługą.

Na terenie Gminy znajdują się zabytki budownictwa, architektury sakralnej i świeckiej. Jako przykład można podać drewniany kościół parafialny (pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej) z lat 1922-1924 we wsi Monkinie. Jest to kościół trójnawowy z pojedynczą wieżą o wysokości 12 m. W 1991 roku dobudowano wolno stojącą dzwonnice.

Rysunek 4 Kościół we wsi Monkinie

Innym obiektem wpisanym do rejestru zabytków jest Zespół Komunikacyjny Wąskotorowej Kolei Leśnej przebiegający częściowo przez teren gminy w miejscowościach Monkinie, Bryzgiel i Krusznik. Obiektem zabytkowym nie wpisanym do rejestru zabytków jest siedziba Urzędu Gminy w Nowince, z lat 20 XX w.

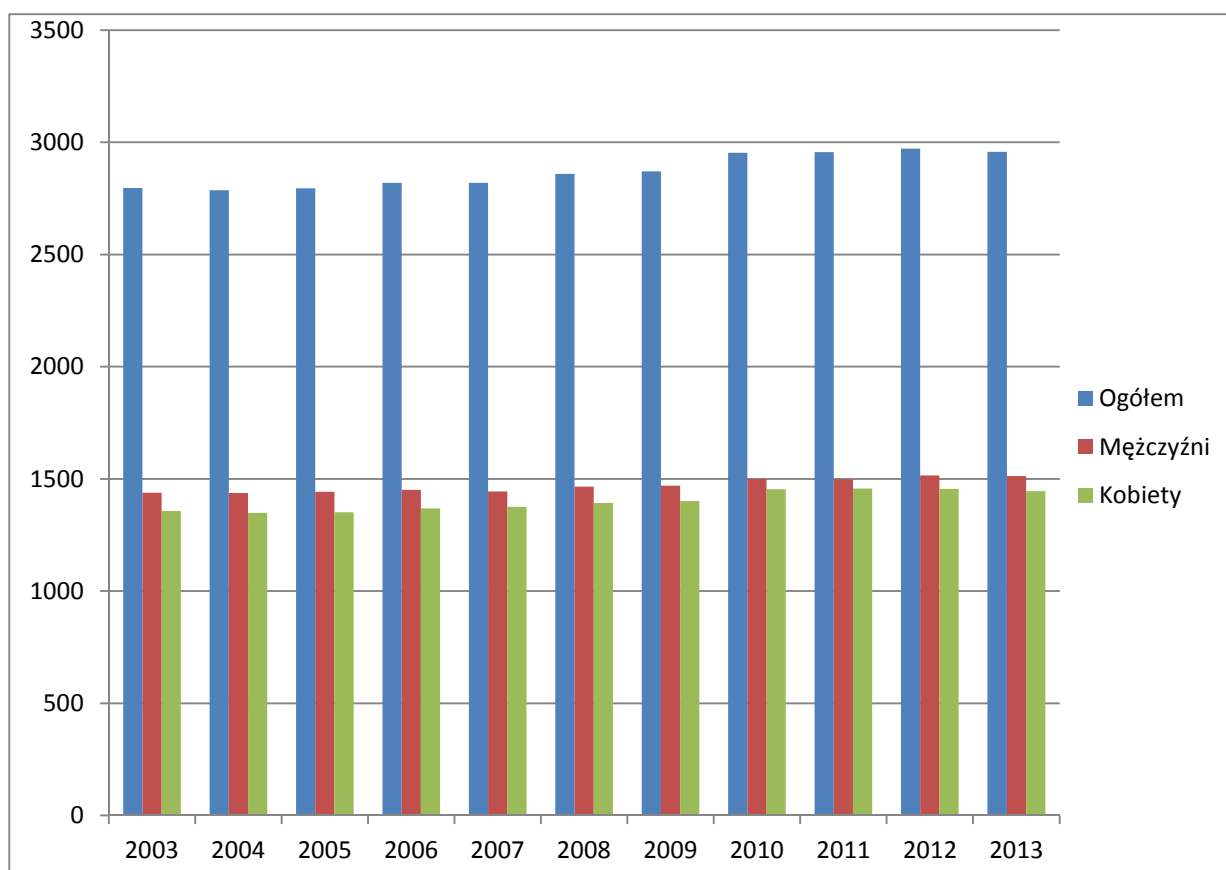
3. SFERA SPOŁECZNA

3.1. DEMOGRAFIA

Obecnie Gminę zamieszkuje 2957 mieszkańców, w tym 1445 kobiet oraz 1512 mężczyzn. Mężczyźni mają nieznaczną przewagę liczebną nad kobietami (51,13%). Należy więc stwierdzić, że podział wg. płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2013 ale także na przestrzeni wielu lat.

Wykres 1 Stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w Gminie Nowinka

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W Polsce występuje stała przewaga kobiet. W gminach wiejskich liczba kobiet również jest większa jednak jest ona niższa niż w skali całego kraju. Z uwagi na niską wartość próby w Gminie Nowinka możemy zauważyć dużą dynamikę w zmianie liczby kobiet na przestrzeni lat 2002-2013. Zmiana ta ma tendencję rosnącą. Liczba kobiet w Gminie jest niższa w porównaniu do wartości liczbowej całego kraju oraz gmin wiejskich. Szczegółowe dane przedstawia tabela 4.

TABELA 4 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA W LATACH 2003-2013

STRUKTURA WG PŁCI	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	2796	2786	2795	2819	2820	2859	2871	2954	2956	2972	2957
Mężczyźni	1439	1437	1443	1451	1444	1466	1470	1500	1499	1516	1512
Mężczyźni [%]	51,46	51,57	51,62	51,47	51,20	51,27	51,20	50,77	50,71	51,00	51,13
Kobiety	1357	1347	1352	1368	1376	1393	1401	1454	1457	1456	1445
Kobiety [%]	48,54	48,43	48,38	48,53	48,80	48,73	48,80	49,23	49,29	49,00	48,87

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Średnia gęstość zaludnienia na terenie Gminy Nowinka to 14 – 15 osób / km². Porównując powyższy wskaźnik do skali ogólnokrajowej, tj. 122 osoby/ km² oraz do średniej gęstości zaludnienia gmin wiejskich – 55 osób / km², Gmina Nowinka charakteryzuje się niskim stopniem gęstości zaludnienia. Zjawisko to jest niezmiennie od kilkunastu lat, co przedstawia wykres poniżej:

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w Gminie Nowinka

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia gminy na tle powiatu i województwa przedstawia tabela 5.

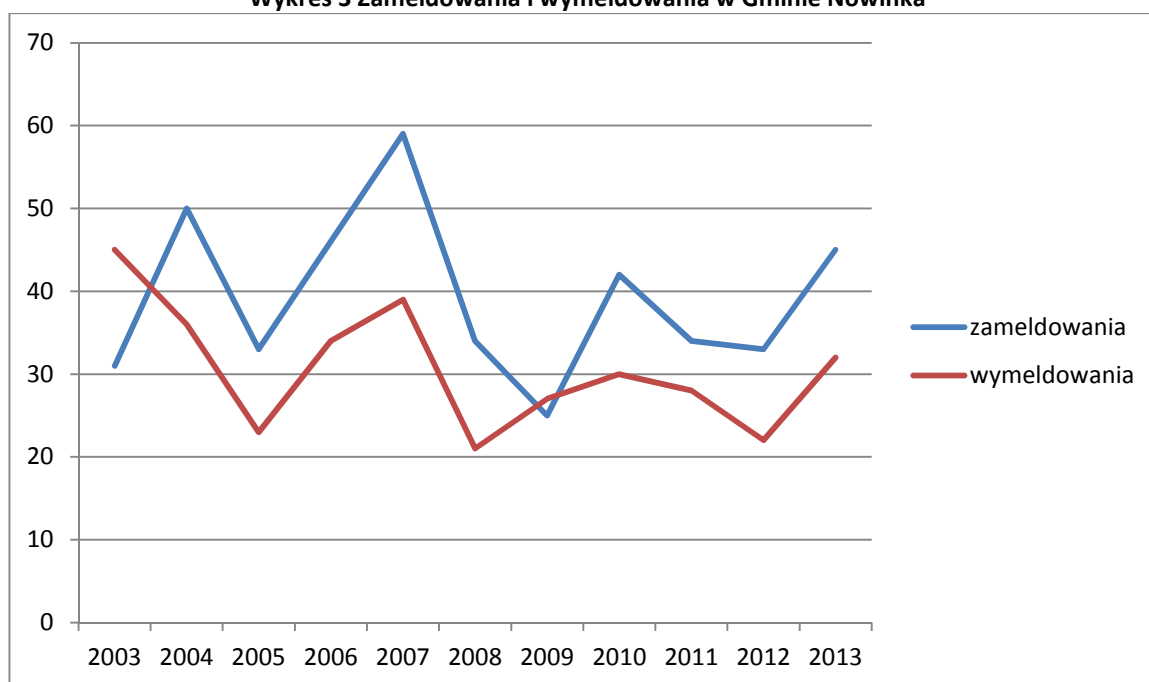
TABELA 5 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMINY NOWINKA NA TLE WOJEWÓDZTWA I POWIATU

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	LUDNOŚĆ NA 1 km ²		
	2011	2012	2013
Województwo podlaskie	59	59	59
Powiat Augustowski	36	36	36
Gmina Nowinka	14	15	14

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przełomie ostatnich lat utrzymuje się nadwyżka zameldowań na teren gminy w stosunku do liczby wymeldowani, co przedstawia wykres nr 3.

Wykres 3 Zameldowania i wymeldowania w Gminie Nowinka

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Od roku 2004 przeważa dodatnie saldo migracyjne. W szczególności w ostatnich latach można stwierdzić, że jest on na stałym poziomie.

TABELA 6 SALDO MIGRACJI W GMINIE NOWINKA

ROK	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Saldo migracji	-14	14	10	12	20	13	-2	12	6	15	1

Tabela nr 7 przedstawia stosunek urodzeń żywych do liczby zgonów. Na przestrzeni lat 2011 – 2013 daje się zaobserwować niewielki ujemny przyrost naturalny.

TABELA 7 URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYRÓST NATURALNY W GMINIE NOWINKA

	OGÓŁEM			MĘŻCZYŹNI			KOBIECY		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Urodzenia żywe	28	28	29	14	13	16	14	15	13
Zgony	32	29	36	21	12	20	11	17	16
Przyrost naturalny	-4	-1	-7	-7	1	-4	3	-2	-3

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Struktura wiekowa ludności Gminy Nowinka prezentuje się w następujący sposób:

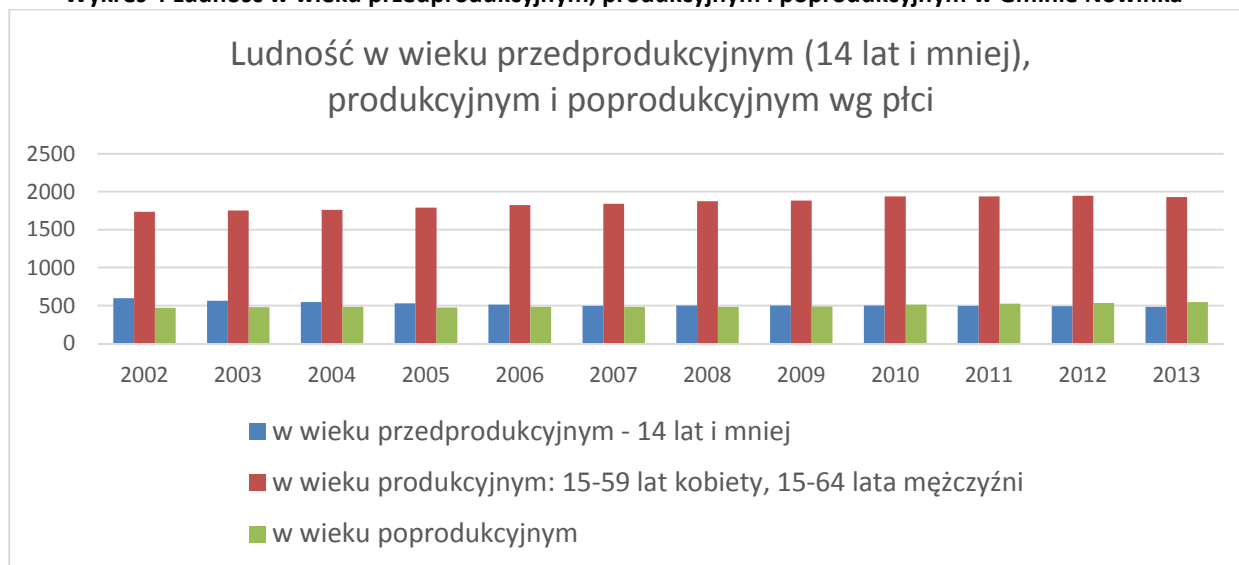
TABELA 8 STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY NOWINKA

WIEK	OGÓŁEM			MĘŻCZYŹNI			KOBIECY		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
0-19	708	691	674	345	343	333	363	348	341
20-69	1921	1954	1956	1026	1043	1049	895	911	907
70 i więcej	327	327	327	128	130	130	199	197	197

Źródło: Bank Danych Lokalnych

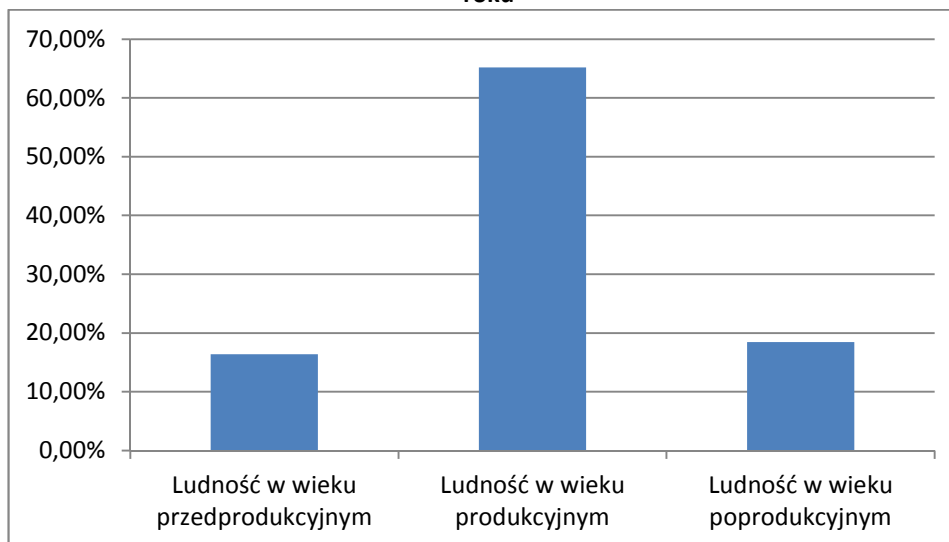
W Gminie Nowinka zdecydowanie przeważa ludność w wieku 20 – 69 lat, stanowiąc ok. 66% ogółu mieszkańców. Ludność powyżej 70 roku życia stanowi ok. 11% populacji i w latach 2011 – 2013 nie uległa zmianie. W ostatnich latach wystąpił również spadek liczby dzieci i młodzieży. Analizowane dane, pozwalają wywnioskować, iż w perspektywie najbliższych lat, zjawisko „starzejącego się społeczeństwa” dotknie także mieszkańców Gminy Nowinka.

Wykres 4 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Nowinka

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wykres 5 Ludność w wieku produkcyjnym, przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Nowinka w 2013 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym ulega stopniowemu zmniejszeniu. Może być to spowodowane mniejszą ilością urodzeń obserwowaną od kilkunastu lat na terenie całego kraju. Ludności w wieku produkcyjnym natomiast przybywa, jednak jest to związane również ze stanem urodzeń w poszczególnych latach. Alarmującym faktem jest to, że tutaj, zarówno jak na terenie całego kraju, liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta przy odwrotnie proporcjonalnym zachowaniu liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Gminy Nowinka wyglądają mało korzystnie. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb seniorów.

3.2. RYNEK PRACY

3.2.1. BEZROBOCIE

W powiecie augustowskim wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w roku 2013 zarejestrowano 1641 bezrobotnych zamieszkałych na wsi (35,7% ogółu rejestrujących się w 2013 r.) w tym 696 kobiet. W okresie od stycznia do grudnia 2013 r. pracę podjęło 769 osób bezrobotnych z tej grupy w tym 343 kobiety. Na koniec grudnia roku 2013 stan zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi wynosił 1744 w tym 763 kobiety. Wśród tej populacji bezrobotnych 93 osób posiadało prawo do zasiłku, w tym 31 kobiet. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi do ogółu zarejestrowanych wg stanu na koniec grudnia

2013 r. wynosił 41,2%. W Gminie Nowinka na koniec grudnia 2013 roku zarejestrowanych było 190 bezrobotnych, w tym 72 kobiety. Wśród osób bezrobotnych były 44 osoby poniżej 25 roku życia i 45 osób powyżej 50 roku życia.

TABELA 9 STRUKTURA BEZROBOTNYCH W GMINIE NOWINKA

ROK	LICZBA BEZROBOTNYCH		
	OGÓŁEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
2013	190	118	72
2012	184	114	70
2011	175	111	64
2010	184	112	72

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Powyższa tabela pokazuje jak zmieniała się struktura bezrobocia pomiędzy kobietami a mężczyznami na przestrzeni ostatnich lat. Można zauważyć wyraźną dysproporcję pomiędzy tymi dwiema grupami.

Stopa bezrobocia w powiecie augustowskim w latach 2010-2013, w stosunku do województwa była znacznie wyższa, podobnie jak w stosunku do bezrobocia w kraju. W ostatnich **latach bezrobocie w powiecie niestety wzrasta** i na 31 grudnia 2013 roku wynosiło 19,6%.

TABELA 10 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2010-2013

ROK	STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE AUGUSTOWSKIM	STOPA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM	STOPA BEZROBOCIA W POLSCE
2013	19,6%	15,1%	13,4%
2012	19,4%	14,7%	13,4%
2011	18,9%	14,1%	12,5%
2010	18,7%	13,8%	12,4%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

4. SFERA GOSPODARCZA

4.1. SFERA GOSPODARCZA

Nowinka jest gminą wiejską o charakterze rolniczym i, ze względu na swoje walory przyrodnicze, turystycznym. W 2013 r. dochody własne gminy stanowiły ok. 25% ogólnych dochodów. W tabeli 11 przedstawiono kształtowanie się budżetu gminy w okresie 2009 – 2013.

Tabela 11 ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW W GMINIE W ROKU 2009 I 2013

ROK	DOCHODY OGÓŁEM [zł]	DOCHODY OGÓŁEM NA 1 MIESZK. [zł]	DOCHODY WŁASNE NA 1 MIESZKAŃCA W ZŁOTYCH [zł]	WYDATKI OGÓŁEM [zł]	WYDATKI NA 1 MIESZK. [zł]	LICZBA LUDNOŚCI W GMINIE
2009	12.324.298,19	4.304,68	751,86	15.992.341,73	5.585,87	2.863
2013	13.047.363,22	4.396,01	1.109,28	12.156.242,65	4.095,77	2.968
RÓŻNICA	723.065,03	91,33	357,42	3.836.099,08	- 1.490,10	105

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Na podstawie danych można stwierdzić, iż dochody Gminy na przestrzeni czterech lat zwiększyły się w niewielkim stopniu, natomiast zdecydowanie ograniczone zostały wydatki. Świadczy to o braku rozwoju gospodarczego na terenie gminy.

W Gminie Nowinka liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych systematycznie rośnie. Działają one głównie w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw (31), budownictwo (23), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (53), przetwórstwo przemysłowe (19) oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (13).

TABELA 12 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2013

ROK	LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH	LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PUBLICZNYM	LICZBA PODMIOTÓW W SEKTORZE PRYWATNYM
2013	202	14	188
2012	192	13	184
2011	191	13	178

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Szczegółowe dane przedstawia tabela 13.

TABELA 13 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2012 I 2013 ROKU

SEKCJA	2012		2013	
	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY	SEKTOR PUBLICZNY	SEKTOR PRYWATNY
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)	1	53	1	53
Górnictwo i wydobywanie (B)	0	1	0	1
Przetwórstwo przemysłowe (C)	0	18	0	19
Budownictwo (F)	0	21	0	23
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)	0	30	0	31
Transport i gospodarka magazynowa (H)	0	11	0	11
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I)	0	12	0	13
Informacja i komunikacja (J)	0	1	0	1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L)	0	1	0	1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (M)	1	10	1	9
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (N)	0	5	0	6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (O)	2	1	2	1
Edukacja (P)	5	2	6	2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (Q)	2	4	2	4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R)	2	1	2	1
Pozostała działalność (S,T,U)	0	13	0	12

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Według danych Urzędu Gminy Nowinka na koniec 2013 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były **202** podmioty gospodarcze.

Na terenie gminy brak zakładów przetwórczych, nawet na potrzeby lokalnego rynku (piekarni, masarni itp.). Najbliższe punkty skupu żywca znajdują się w Augustowie i Suwałkach. Mleko od miejscowych producentów skupują Spółdzielnie Mleczarskie z Suwałk i Augustowa. Usługi weterynaryjne wykonują lekarze weterynarii w Augustowie.

Powierzchnię użytków rolnych (stan na rok 2005) przedstawia poniższa tabela:

TABELA 14 POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH W GMINIE NOWINKA

	POWIERZCHNIA [ha]
Powierzchnia użytków rolnych	5554
Grunty orne	3369
Sady	16
Łąki	1522
Pastwiska	647

Źródło: Bank Danych Lokalnych

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1. MIESZKALNICTWO

Zasoby mieszkaniowe, czyli ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się obiektów zbiorowego zamieszkania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej), pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków). W Gminie Nowinka zasoby mieszkaniowe kształtują się w następujący sposób:

TABELA 15 ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY W LATACH 2011-2013

ROK	LICZBA MIESZKAŃ KOMUNALNYCH	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA [m ²]
2013	6	267	44,5
2012	6	267	44,5
2011	6	267	44,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie Gminy znajduje się 981 mieszkań, które składają się na około 949 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2013 roku wynosiła 97,3 m².

TABELA 16 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE W LATACH 2011-2013

ROK	LICZBA MIESZKAŃ	LICZBA IZB	POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKAŃ [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA 1 MIESZKANIA [m ²]	PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA 1 OSOBĘ [m ²]
2013	981	4481	95545	97,3	32,3
2012	971	4426	94106	96,9	31,7
2011	960	4351	92249	96,1	31,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dodatki mieszkaniowe, czyli forma pomocy świadczona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, wypłacane są gospodarstwom domowym, które ze względu na trudną sytuację ekonomiczną, nie są w stanie pokrywać kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

TABELA 17 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GOPS W LATACH 2010-2013

ROK	LICZBA PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH	WARTOŚĆ PRYZNANYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH [zł]
2013	9	1200
2012	11	1274
2011	16	1048
2010	23	1935

Źródło: Bank Danych Lokalnych

5.2. SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Długość sieci dróg gminnych wynosi 23,24 km. Wykaz dróg gminnych przedstawia tabela 18.

Tabela 18 WYKAZ DRÓG GMINNYCH W GMINIE NOWINKA

LP.	NAZWA DROGI - MIEJSCOWOŚĆ	DŁUGOŚĆ [km]
1.	Szczepki – Podnowinka	2,20
2.	Gatne Drugie - Sokolne	2,33
3.	Monkinie – Kruszniak Zakąty	5,46
4.	Bryzgiel – Kruszniak	3,15
5.	Nowinka – Gatne Pierwsze – Szczeberka	2,36
6.	Olszanka Folwark - Józefowo	3,66
7.	Danowskie w kierunku Strękowizny	0,59
8.	Walne do granicy gminy Giby	2,01
9.	Gatne Drugie – Podnowinka - Strękowizna	1,48

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Wykaz dróg powiatu augustowskiego na terenie Gminy Nowinka przedstawia tabela 19.

Tabela 19 WYKAZ DRÓG POWIATU AUGUSTOWSKIEGO NA TERENIE GMINY NOWINKA

LP.	ODCINEK DROGI	DŁUGOŚĆ [km]
1.	Granica powiatu – Osińska Buda – Olszanka – do drogi krajowej Nr 8	7,707
2.	Szczerba – Sokolne – Cisówek – granica powiatu	13,275
3.	Olszanka – Stacja kolejowa Szczepki	2,000
4.	Nowinka – Monkinie – Bryzgiel	11,564
5.	Monkinie – Kopanica - Tobołowo	7,839

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Na terenie gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa, dzięki której mieszkańcy mogą dojeżdżać do pracy, szkół, urzędów administracji państwowej i samorządowej oraz do innych miejscowości. Komunikacja zapewnia też dojazd do miejsc wypoczynku turystom w okresie letnim. Przez teren Gminy Nowinka przebiega linia kolejowa relacji: Warszawa-Białystok-Sokółka-Augustów-Suwałki-Trakiszki-(Granica Państwa). Linia kolejowa na terenie powiatu umożliwia funkcjonowanie osobowego i towarowego transportu kolejowego, zwłaszcza transport osobowy na tym terenie stanowi popularny środek lokomocji.

5.3. SIĘĆ WODOCIĄGOWA

Nadzór nad siecią wodociągową i kanalizacyjną w Gminie Nowinka sprawują Wodociągi Podlaskie Sp. z o.o. z siedzibą w Białymstoku. Długość czynnej sieci wodociągowej w gminie w 2013 roku wynosiła 91,6 km bez przyłączy. Liczba przyłączy wynosiła 807 sztuk. Pobór wody w 2013 roku wynosił 64,3 dam³. **Woda dostarczana mieszkańcom do spożycia spełnia wszelkie wymogi sanitarne i ogólnie oceniana jest, jako dobra.**

TABELA 20 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ

ROK	DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM]	ILOŚĆ POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH [SZT.]	WODA DOSTARCZONA GOSPODARSTWOM DOMOWYM [DAM ³]	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ [%]
2014	125,16	854	-	-	-
2013	91,6	807	64,3	2083	70,44
2012	91,6	801	64,5	2089	70,28
2011	91,6	780	57,4	2058	69,62
2010	64,0	470	50,6	1598	54,09

Źródło: Bank Danych Lokalnych

5.4. SIĘĆ KANALIZACYJNA I GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina Nowinka posiada sieć kanalizacyjną o długości 72,25 km. Na terenie gminy znajduje się 326 indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków.

TABELA 21 SIĘĆ KANALIZACYJNA W GMINIE NOWINKA

ROK	DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [km]	ILOŚĆ POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH [szt.]	ŚCIEKI ODPROWADZONE [dam ³]	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ [%]
2014	72,25	590	-	-	-
2013	44,8	343	15	1083	36,62
2012	44,8	340	15	1082	36,40
2011	44,8	312	4	1018	34,43
2010	2,7	59	4	207	7,01

Źródło: Bank Danych Lokalnych

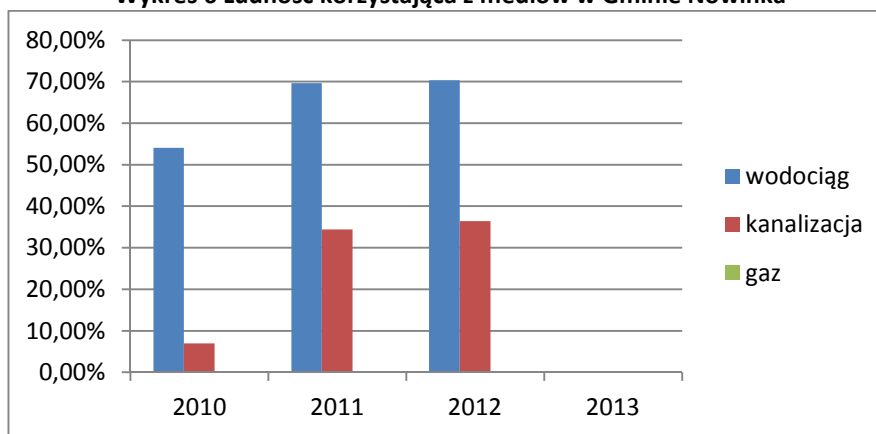
W miejscowości Nowinka oraz Bryzgiel znajdują się oczyszczalnie ścieków.

Tabela 22 LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

ROK	LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW
2013	1005
2012	983
2011	236
2010	169

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gmina Nowinka nie posiada własnego wysypiska śmieci. Odpady zbierane są w kontenerach a następnie przekazywane są do BIOM Sp. z o.o. w Dolistowie Starym.

Wykres 6 Ludność korzystająca z mediów w Gminie Nowinka

Źródło: Bank Danych Lokalnych

5.5. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Gmina jest zelektryfikowana w 100%. Sieć składa się z 2 linii niskiego i średniego napięcia, w większości przebudowanych lub rozbudowanych. Wszystkie linie SN mogą być zasilane awaryjnie innymi liniami SN. Słupy energetyczne i linie napowietrzne są w większości

stare i w bardzo złym stanie technicznym. Przy stawianiu nowych słupów obowiązuje zasada, że w lesie (puszczy) stawia się słupy drewniane, zaś na pozostałym obszarze słupy betonowe.

5.6. INFRASTRUKTURA INFORMATYCZNA

Dostęp mieszkańców do Internetu jest możliwy w oparciu o usługi operatorów sieci komórkowych. Natomiast dostęp do sieci szerokopasmowej realizowany w ramach projektu Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (SSPW) będącego pod bezpośrednim nadzorem Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Projekt *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej* to największe teleinformatyczne przedsięwzięcie współfinansowane z Funduszy Europejskich. Dzięki niemu dostęp do szybkiego Internetu zyska blisko milion osób. Oprócz położenia ponad 10 tys. km światłowodów i wybudowania 1065 węzłów szkieletowo-dystrybucyjnych, SSPW zakłada także przeszkolenie ponad 7,6 tys. osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym. W województwie podlaskim powstanie łącznie 1 852 km sieci Internetu szerokopasmowego oraz 181 węzłów szkieletowych i dystrybucyjnych. Inwestycja, o wartości ponad 250 mln zł, zwiększy dostęp mieszkańców regionu do szybkiego Internetu i wielu usług elektronicznych. W ramach programu z początkiem grudnia 2014 roku oddano do użytku na terenie Gminy dwa węzły dystrybucyjne, w miejscowości Monkinie i Nowinka. Po zbudowaniu infrastruktury tzw. „last mile” umożliwi to mieszkańcom Gminy dostęp do sieci szerokopasmowej.

6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

6.1. EDUKACJA

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności gminy w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego, który młodzieży stworzy szanse osobistego rozwoju, a środowisku zapewni cywilizacyjny awans. Gmina Nowinka dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół i przedszkoli zapewnia optymalne warunki do realizacji zadań oświatowych w Gminie. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz Gminy. Wyraźnie widać także podejmowane działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania demograficznego ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz gminy, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Szkoły Samorządowe znajdujące się na terenie Gminy: Szkoła Podstawowa im. gen. pilota Witolda Urbanowicza w Olszance, Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Chmielewskiego w Monkiniach oraz Zespół Szkół im. Powstańców Styczniowych w Nowince.

Prognozy demograficzne wskazują na ogólną tendencję zmniejszania się liczby uczniów, tak w szkołach podstawowych, jak również w gimnazjach. Trend ten ma charakter stały, zgodny z ogólnymi trendami demograficznymi w Polsce.

TABELA 23 EDUKACJA W GMINIE NOWINKA

	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Placówki wychowania przedszkolnego	3	3	3
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	43	38	87
Szkoły podstawowe	3	3	3

Uczniowie szkół podstawowych	185	179	166
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	113	96	98
Uczniowie przypadający na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych	8	7	6
Uczniowie przypadający na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkole gimnazjalnej	14	12	12
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku przez uczniów w szkołach podstawowych	23	27	27
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku przez uczniów w szkole gimnazjalnej	8	8	8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

6.2. KULTURA I SPORT

Na terenie Gminy Nowinka swoją działalność prowadzi Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Nowince. GOK został utworzony na mocy Uchwały Nr IX/39/75 Gminnej Rady Narodowej w Nowince z dnia 22 grudnia 1975 roku w sprawie powołania Gminnego Ośrodka Kultury. Do podstawowych zadań GOK należy inicjowanie, programowanie i organizowanie działalności kulturalnej i artystycznej na terenie gminy.

Gminny Ośrodek Kultury w Nowince, doceniając tradycyjne wartości, stara się odtwarzać dawną kulturę ludową swojego regionu. Nie jest to jednak gromadzenie wiedzy teoretycznej, tworzenie martwego muzeum. GOK organizuje warsztaty sztuki i rękodzieła „ocalające od zapomnienia”, ale także uczące młodzież przędzenia, tkania, wyrobu garnków czy gotowania. Ogromnym zainteresowaniem młodych mieszkańców Nowinki i okolic cieszyły się warsztaty garncarskie. Kulturowane są również tradycje tkackie.

GOK cyklicznie organizuje mieszkańcom takie imprezy jak: Dzień Kobiet, Dzień Dziecka z dniem sportu, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Wigilia dla starszych samotnych osób, Andrzejki, Sylwester. Ponadto GOK z Nadleśnictwem Szczebra współorganizuje w połowie lipca „Dzień Drwala w tradycji Puszczy Augustowskiej”. Dnia 13 lipca 2014 r. odbyła się trzecia edycja imprezy połączona z obchodami 90-lecia Lasów Państwowych oraz 70-lecia Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Program imprezy obejmuje m.in: zawody drwali, występy miejscowych zespołów, koncert muzyki myśliwskiej, pokazy rzeźby piłą spalinową, pokazy rękodzieła ludowego, wystawę i pokazy sprzętu leśnego.

Rysunek 5 Dzień Drwala (fot. Nadleśnictwo Szczebra)

Aktywność mieszkańców Gminy przejawia się również poprzez korzystanie z materiałów Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowince. Biblioteka posiada dwie filie: w Monkiniach i Olszance. Mieszkańcy gminy mogą bezpłatnie korzystać z Internetu w placówkach bibliotecznych. Biblioteka Gminna i filie biblioteczne współpracują z miejscowymi szkołami i innymi instytucjami znajdującymi się na terenie gminy. Przy współpracy ze szkołami są organizowane wycieczki uczniów do biblioteki, lekcje biblioteczne, głośne czytanie najmłodszym dzieciom, konkursy, gry, zabawy. Dzieci i młodzież codziennie odwiedzają czytelną Biblioteki Gminnej, gdzie spędzają wolny czas czytając książki, czasopisma, grają w różnego rodzaju gry planszowe, korzystają z Internetu. Biblioteka eksponuje rocznice literackie, historyczne i regionalne poprzez wystawy tematyczne.

Istotną rolę w edukacji kulturalnej młodzieży odgrywają izby pamięci w szkołach – z pamiątkami po ks. Stanisławie Chmielewskim w Monkiniach, po gen. Witoldzie Urbanowiczu w Olszance, czy też izba pamięci przy Zespole Szkół im. Powstańców Styczniowych w Nowince.

Przy Zespole Szkół w Nowince powstał kompleks boisk (boiska do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki), wzbogacony o infrastrukturę lekkoatletyczną. Na terenie szkoły dzieci i młodzież mogą skorzystać z nowo wybudowanego w 2014 r. skate parku wyposażonego

w rampę. W Monkiniach w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” powstał pierwszy w gminie tego typu kompleks sportowy. Wybudowano boisko piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej oraz boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej.

Na obszarze Pojezierza Suwalsko – Augustowsko – Sejneńskiego wyznaczone są szlaki dla różnych form turystyki. Przez teren Gminy Nowinka lub w jej sąsiedztwie przebiegają szlaki turystyki: wodnej, rowerowej, pieszej i konnej.

W Nowince funkcjonuje również Próbna Drużyna Leśna „SuSzcze”.

TABELA 24 PLACÓWKI KULTURALNE W GMINIE

ROK	BIBLIOTEKI I FILIE	PRACOWNICY	KSIĘGOZBIÓR	CZYTELNICY W CIĄGU ROKU	WYPOŻYCZENIA KSIĘGOZBIORU NA ZEWNĄTRZ
2013	3	3	25077	507	8335
2012	3	3	24933	580	10521
2011	3	3	24807	571	10556
2010	3	3	24923	562	10075

Źródło: Bank Danych Lokalnych

6.3. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Na terenie Gminy Nowinka działa 1 placówka służby zdrowia: Poradnia Medycyny Rodzinnej w Nowince, gdzie nad zdrowiem pacjentów czuwa 1 lekarz rodzinny, 1 lekarz stomatolog oraz 3 pielęgniarki. W budynku poradni czynny jest także punkt apteczny.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowince. Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązania problemów społecznych w Gminie. Jego oferta skierowana jest do mieszkańców Gminy Nowinka, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej. W wykonywaniu zadań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną.

TABELA 25 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

ROK	GOSPODARSTWA DOMOWE KORZYSTAJĄCE ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ	OSOBY W GOSPODARSTWIE, KTÓRE KORZYSTAJĄ ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ
2012	84	269
2011	109	323
2010	90	297

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2011-2013 najczęściej udzielanymi mieszkańcom gminy formami wsparcia były pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

6.4. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Swój wkład w poprawę efektywności działania ww. służb mają władze gminy, które wspierają dwie remizy OSP zarejestrowane w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

W 2013 roku na terenie powiatu augustowskiego, **wykryto 1026 przestępstw o różnym charakterze**. Wskaźnik wykrywalności sprawców wynosi 70,0%.

TABELA 26 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU AUGUSTOWSKIEGO

ROK	PRZESTĘPSTWA OGÓŁEM	PRZESTĘPSTWA O CHARAKTERZE KRYMINALNYM	PRZESTĘPSTWA O CHARAKTERZE GOSPODARCZYM	PRZESTĘPSTWA DROGOWE	PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŻYCIU I ZDROWIU	PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU	WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚĆ I SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW – OGÓŁEM [%]
2013	1026	630	80	276	43	465	70,0
2012	1245	723	167	331	74	508	77,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Celem zapewnienia realizacji zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej, co roku w budżecie gminy dedykuje się środki finansowe z przeznaczeniem na utrzymanie jednostek OSP i zapewnienie ich gotowości bojowej, zakupy sprzętu przeciwpożarowego, wyszkolenie i prowadzenie remontów baz lokalowych. Jednostki OSP, wchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, dodatkowo dotowane są z budżetu Państwa. Na terenie Gminy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej mieszczą się w miejscowościach Nowinka i Byzgiel. Jednostka w Nowince cieszy się długą tradycją, została założona w 1930 roku. Jednostka dysponuje nowoczesnym ciężkim samochodem gaśniczym marki Scania dysponującym zbiornikiem wody o pojemności 5 m³, wyposażonym w pompę o wydajności 3600 l/min. Ponadto jednostka dysponuje lekkim pojazdem ratownictwa technicznego marki Ford Transit, niezbędnego biorąc pod uwagę położenie jednostki przy drodze krajowej.

Rysunek 6 OSP Nowinka (fot. KRSG)

Jednostka w miejscowości Byzgiel dysponuje ciężkim pojazdem gaśniczym marki Jelcz wyposażonym w zbiornik wody o pojemności 5 m³ i w pompę o wydajności 2400 l/min. Ze względu na położenie miejscowości nad jeziorem Wigry jednostka dysponuje łodzią typu RIB marki Sportis z silnikiem Johnson wraz z przyczepą i lekkim samochodem gaśniczym marki Toyota. Takie wyposażenie umożliwia prowadzenie akcji ratowniczych na wodzie. Budynek - siedziba jednostki jest w remoncie w oparciu o fundusz sołecki.

Rysunek 7 Ponton RIB OSP Bryzgiel (fot. KRSG)

Obie jednostki działają w Krajowym Systemie Ratowniczo Gaśniczym w ramach Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Augustowie. łączna powierzchnia obszaru chronionego wynosi 1658 km² na terenie którego znajdują się dwa miasta oraz 4 osady i 173 sołectwa. Obszar ten zamieszkuje około 61 tys. mieszkańców.

7. ZARZĄDZANIE

7.1. MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWE GMINY

Dochody samorządu terytorialnego zależą od wielu czynników. Można je podzielić na dwie kategorie:

- wewnętrzne – głównie polityka finansowa Rady Gminy i działalność jednostek podległych,
- zewnętrzne – przede wszystkim ogólna sytuacja gospodarcza oraz zmiany w prawie mające wpływ na finanse samorządu.

Źródła dochodów gminy to:

1. dochody własne, wpływy z podatków:

- od nieruchomości,
- rolnego,
- leśnego,
- dochodowego od osób fizycznych,
- od posiadania psów,
- od spadków i darowizn,
- od czynności cywilno-prawnych,
- wpływy z opłat:
 - skarbowej,
 - targowej,
 - miejscowej,
 - administracyjnej,

2. Subwencje

3. Dotacje na:

- finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone,
- zadania realizowane przez jednostki samorządu na mocy porozumień,
- usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi, klęsk żywiołowych.

Nie można zapominać o środkach bezzwrotnych mających ogromny wpływ na możliwości finansowe Gminy. W latach 2009 – 2012 chęć podniesienia komfortu życia

mieszkańców a jednocześnie potrzeba uregulowanie zagadnień sanitacyjnych w Gminie spowodowała przystąpienie i realizację szeregu inwestycji. Poniżej przedstawiono inwestycji:

- uporządkowanie gospodarki ściegowej w Gminie poprzez: budowę wodociągu i kanalizacji ciśnieniowej wraz z przyłączami w miejscowościach: Ateny, Walne, Danowskie, Monkinie, Krusznik, Krusznik – Zakąty, Bryzgiel, modernizację oczyszczalni ścieków w miejscowości Bryzgiel i modernizację dwóch przepompowni w miejscowości Bryzgiel, budowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Nowince, budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Szczebra, Szczeberka, Podnowinka, Nowinka, Gatne Drugie, budowę 300 przydomowych oczyszczalni ścieków, budowę kanalizacji ciśnieniowej i wodociągu w miejscowościach: Kopanica, Tobołowo; wartość całkowita: 38 781 264,61 PLN; Kwota dofinansowania z WFOŚiGW: 32 964 074,50 PLN; wkład własny: 5 817 190,11 PLN
- przebudowa drogi powiatowej nr 1184b Żubrynek-Kurianki-Juryzdyka i drogi powiatowej nr 1146B granica powiatu – Poddubówek do drogi nr 1184B; wartość całkowita: 7 917 839,93 PLN; dofinansowanie UE: 3 917 919,92 PLN dofinansowanie ze Starostwa Powiatowego: 1 970 395,00 PLN; wkład własny: 1 988 525,01 PLN
- budowa kompleksu sportowego w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012” w Miejscowości Monkinie; wartość całkowita: 913 353,88 PLN; dofinansowanie z PROW: 500 000,00 PLN, środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki: 300 000,00 PLN; wkład własny: 113 353,88 PLN
- przebudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Nowince; wartość całkowita: 398 336,93 PLN; dofinansowanie z PROW: 243 058,00 PLN; wkład własny: 155 278,93 PLN
- przebudowa drogi gminnej Gatne Drugie – Podnowinka – Strękowizna; wartość całkowita: 416 835,22 PLN; środki NPPDL: 201 108,00 PLN; wkład własny: 215 727,22 PLN
- ochrona przyrody Puszczy Augustowskiej w Gminie Nowinka poprzez zakup sprzętu ratowniczego – wartość całkowita: 838 439,00 PLN; dofinansowanie PROWP: 711 527,18 PLN; wkład własny: 126 911,82 PLN

- budowa placów zabaw dla dzieci w miejscowościach: Olszanka, Monkinie, Nowinka – wartość całkowita: 83 663,26 PLN; dofinansowanie PROW: 49 980,00 PLN; środki własne: 33 683,26 PLN
- wydanie albumu promocyjnego Gminy Nowinka – wartość całkowita: 38 725,00 PLN; dofinansowanie PROW: 25 000,00 PLN; wkład własny: 13 725,00 PLN
- budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Ateny – wartość całkowita: 218 511,64 PLN; dofinansowanie PROW: 133 379,00 PLN; wkład własny: 85 132,64 PLN
- przebudowa drogi gminnej nr 102291B Walne - granica Giby – wartość całkowita: 470 183,46 PLN; dofinansowanie: 221 031,00 PLN; wkład własny: 249 152,46 PLN
- zagospodarowanie terenu rekreacyjnego nad jeziorem Blizno – wartość całkowita: 92 552,72 PLN; dofinansowanie – 60 645,00 PLN; wkład własny: 31 907,72 PLN
- przebudowa chodnika oraz odnowa skweru w miejscowości Nowinka – wartość całkowita: 194 188,76 PLN; dofinansowanie UE: 119 109,00 PLN; dofinansowanie Starostwa Powiatowego: 24 288,00 PLN; wkład własny – 50 791,76 PLN

Warto zauważyć, że Gmina Nowinka zrealizowała w okresie lat 2009 – 2012 inwestycje o łącznej wartości brutto ponad 50.363.894.41 PLN przy wkładzie własnym w wysokości 8.881.379,01 PLN, co oznacza łączny udział własny w wysokości jedynie 17,6%.

Niestety budżet nie uzyskiwał zaplanowanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej przychodów, co spowodowało konieczność przystąpienia w 2013 roku do programu naprawczego łączącego się z pożyczką z budżetu Państwa.

Realizacja programu naprawczego poważnie ogranicza swobodę dysponowania nadwyżką operacyjną (konieczność spłaty pożyczki z budżetu Państwa).

Zrealizowany w 2013 roku budżet wyglądał następująco:

TABELA 27 STRUKTURA DOCHODÓW GMINY NOWINKA W 2013 ROKU

	2013 [zł]
Dochody ogółem	13.047.363,22
Subwencja oświatowa	2.342.938,00
Subwencja wyrównawcza	1.524.381,00
Udziały w podatku dochodowym	857.568,59
Podatki i opłaty lokalne	1.546.540,50
Środki z innych źródeł	311.053,95
Pozostałe dochody	525.058,67
Dochody z majątku Gminy	448.296,93
Dotacje i środki z innych źródeł na zadania bieżące	5.623.330,74

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Udział poszczególnych elementów dochodów w strukturze budżetu kształtował się następująco:

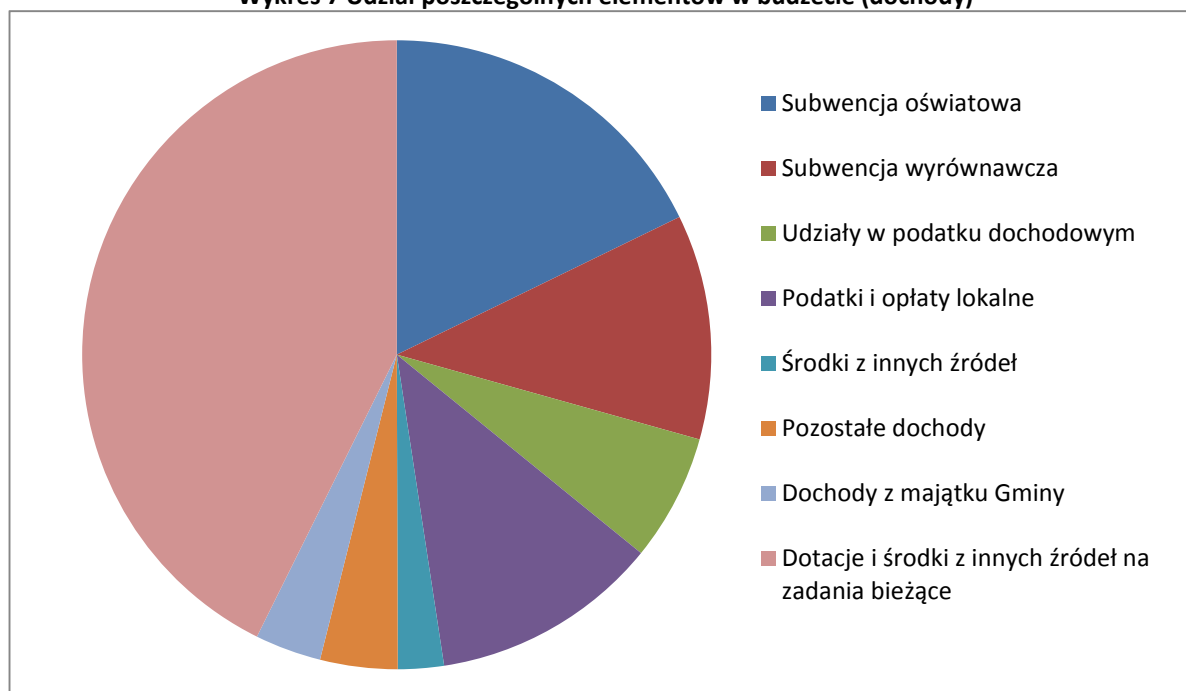
- Subwencja oświatowa: 18,0%,
- Subwencja wyrównawcza: 11,7%,
- Udziały w podatku dochodowym: 6,6%,
- Podatki i opłaty lokalne: 11,9%,
- Środki z innych źródeł: 2,4%,
- Pozostałe dochody: 4,0%,
- Dochody z majątku Gminy: 3,4%,
- Dotacje i środki z innych źródeł na zadania bieżące: 43,1%.

Wielkość Gminy, mała liczba mieszkańców determinuje dwa zauważalne w strukturze dochodów fakty:

- niski udział w podatku dochodowym
- relatywnie duży udział dotacji celowych.

Udział elementów w budżecie zaprezentowano graficznie za pomocą wykresu:

Wykres 7 Udział poszczególnych elementów w budżecie (dochody)

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Struktura wydatków Gminy Nowinka w 2013 roku prezentowała się następująco:

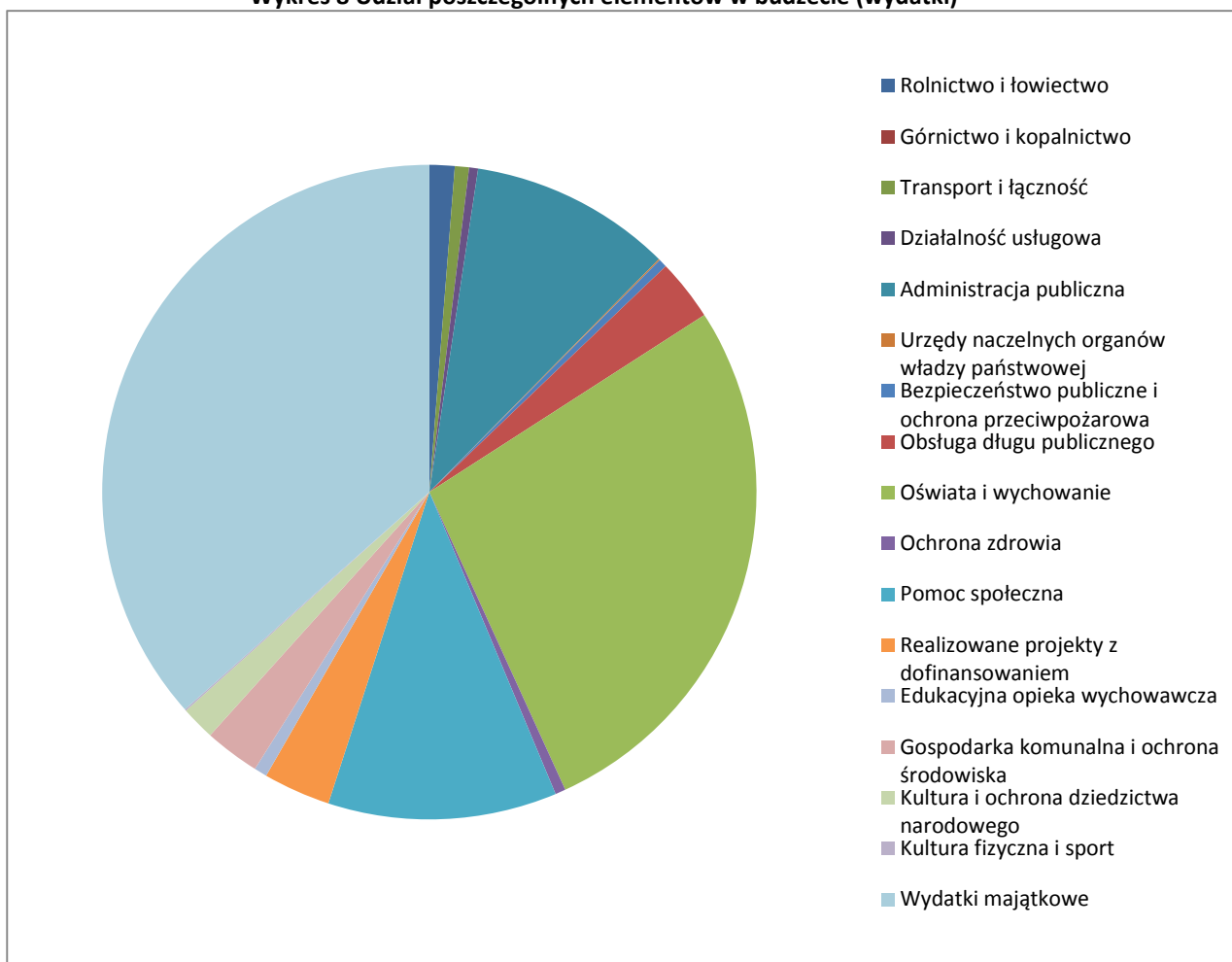
TABELA 28 STRUKTURA WYDATKÓW GMINY NOWINKA W 2013 ROKU

	2013 [PLN]
Wydatki ogółem	12.156.242,65
Rolnictwo i łowiectwo	150.504,82
Górnictwo i kopalnictwo	1.607,25
Transport i łączność	84.399,63
Działalność usługowa	54.360,00
Administracja publiczna	1.213.775,99
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	6.424,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	51.668,93
Obsługa długu publicznego	369.193,15
Oświata i wychowanie	3.313.646,47
Ochrona zdrowia	63.923,00
Pomoc społeczna	1.373.585,81
Realizowane projekty z dofinansowaniem ze środków europejskich oraz z budżetu państwa - wykonanie	403.003,64
Edukacyjna opieka wychowawcza	76.656,23
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	331.718,99
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	203.913,95
Kultura fizyczna i sport	9.000,00
Wydatki majątkowe	4.443.151,75

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Prezentację graficzną udziału poszczególnych składników wydatków zaprezentowano na wykresie

Wykres 8 Udział poszczególnych elementów w budżecie (wydatki)

Źródło: Urząd Gminy Nowinka

Planowany na 2014 rok budżet Gminy po korektach wniesionych uchwałą Rady Gminy Nowinka nr XXXI/209/14 z dnia 31 października 2014 roku wynosi po stronie dochodów 10 062 155,00 PLN, natomiast po stronie wydatków 10 055 638,00 PLN. Planowa nadwyżka 6 517 PLN przeznaczona jest na spłatę pożyczki z budżetu państwa. Istotny spadek wysokości budżetu wiąże się głównie spowodowaną przystąpieniem do programu naprawczego redukcją wydatków majątkowych do niezbędnej dla funkcjonowania Gminy wielkości.

8. ANALIZA STRATEGICZNA GMINY NOWINKA

8.1. BILANS STRATEGICZNY GMINY NOWINKA

W celu sformułowania Strategii Rozwoju Gminy Nowinka dokonano bilansu strategicznego gminy. Bilans strategiczny polega na systematycznej, wielokryterialnej analizie podmiotu. Podstawą prac były dwa dokumenty:

- I. Ustawa o samorządzie gminnym określająca zadania własne gminy;
- II. Agenda 21 określająca zasady zrównoważonego rozwoju.

W oparciu o te dwa źródła określono listę czynników sukcesu podzielonych na trzy grupy. Następnie w ramach każdej grupy określono wagi poszczególnych czynników (sumujące się do 100%) i oceniono każdy z czynników w skali 1-3 (1 – czynnik na słabym stopniu rozwoju, 2 – średnim, 3 – dobrze rozwinięty). Wartość wynikająca z iloczynu wagi i oceny dała wynik poszczególnych cech.

8.1.1. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

W tabeli przedstawiono bilans w obszarze „rozwoju społeczności lokalnej”.

TABELA 29 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

I	Rozwój społeczności lokalnej	waga	ocena	wartość
I/1	ludność	5%	1	0,05
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	1	0,05
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	15%	3	0,05
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	5%	3	0,05
I/5	budżet	25%	0	0,05
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	2	0,05
I/7	kultura	10%	2	0,05
I/8	sport i rekreacja	10%	2	0,05

I	Rozwój społeczności lokalnej	waga	ocena	wartość
I/9	bezpieczeństwo publiczne	5%	3	0,05

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech analizowanych w bilansie:

I/1 ludność – w sposób zagregowany określono sytuację ludnościową,

I/2 bezrobocie (miejsca pracy) – określono stan bezrobocia,

I/3 edukacja – oceniono stan i dostosowanie systemu edukacji w Gminie Nowinka do potrzeb aktualnych i przyszłych,

I/4 ochrona zdrowia i opieka społeczna – oceniono stan opieki zdrowotnej i społecznej,

I/5 budżet – w sposób zagregowany oceniono zarówno wielkość budżetu jak i jego możliwości,

I/6 współpraca z otoczeniem – oceniono zarówno współpracę wewnętrzną – z sąsiednimi gminami, w ramach powiatu jak i województwa, a także zewnętrzną – w ramach Unii Europejskiej,

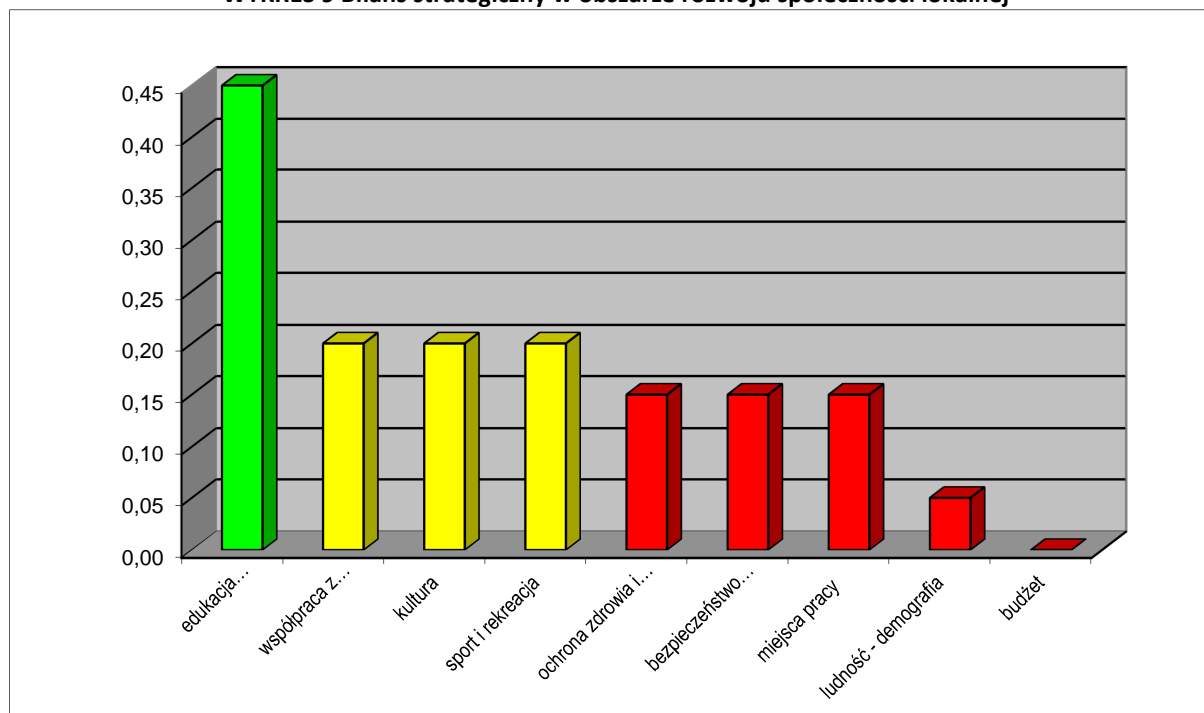
I/7 kultura – oceniono zaplecze kulturalne,

I/8 sport i rekreacja – oceniono istniejące zaplecze sportowo-rekreacyjne,

I/9 bezpieczeństwo publiczne – oceniono bezpieczeństwo mieszkańców, we wszelkim zakresie – bezpieczeństwo pożarowe, publiczne a także zagrożenia katastrofami.

Dla określenia pozycji strategicznej Gminy Nowinka w obszarze rozwoju społeczności lokalnej zestawiono cechy wg rosnącej wartości i przedstawiono na wykresie 7.

WYKRES 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

Powyższy wykres pokazuje, że największymi atutami Gminy Nowinka są: edukacja, współpraca z otoczeniem, kultura i rekreacja.

8.1.2. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Tabelaryczne zestawienie cech, ich wag, oceny i wartości w tym obszarze prezentuje poniższa tabela

TABELA 30 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

II	Stan środowiska	waga	ocena	wartość
II/1	położenie Gminy	15%	2	0,30
II/2	las/ tereny zielone (w tym prawnie chronione)	15%	3	0,45
II/3	geologia - kruszywa/ kopaliny	5%	2	0,10
II/4	zasoby wodne	10%	2	0,20
II/5	zabytki i dobra materialne	5%	1	0,05

II	Stan środowiska	waga	ocena	wartość
II/6	gleby/ (bonitacja)	10%	2	0,20
II/7	atmosfera	20%	2	0,40
II/8	brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	20%	3	0,60

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie pozycji:

II/1 położenie, lokalizacja gminy ma istotne znaczenie dla możliwości rozwojowych,

II/2 lasy/tereny zielone – Gmina Nowinka jest zalesiona w około 60% (lesistość Polski 2010 – 29,2%). Lasy są bardzo ważnym zasobem Gminy,

II/3 kruszywa/kopaliny – oceniono poziom ilości kopaliny w gminie,

II/4 zasoby wodne – gmina posiada bogate zasoby wodne,

II/5 zagospodarowanie przestrzenne, oceniono stan formalny (uchwalone plany itp.),

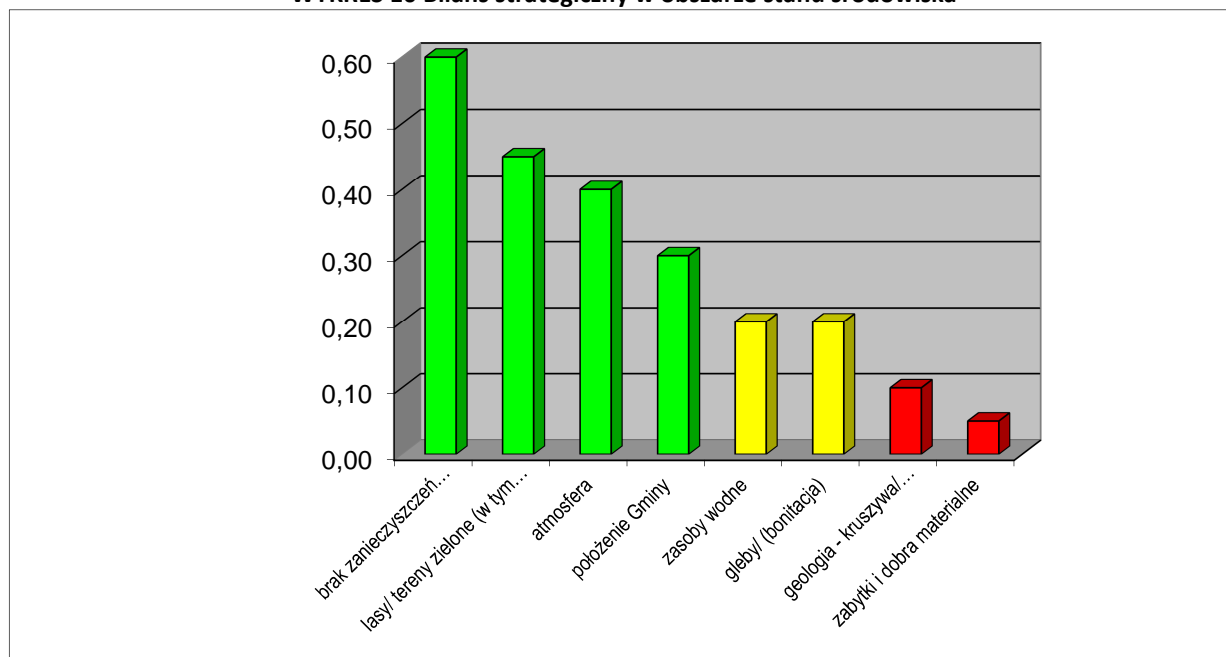
II/6 gleby (bonitacja) – Gmina Nowinka ma gleby dobrej jakości,

II/7 atmosfera – brak źródeł zanieczyszczeń powoduje bardzo dobry stan atmosfery,

II/8 obszary zagrożone – położenie gminy jest pod tym względem dobre.

Podobnie jak w poprzednim obszarze dokonano sortowania cech i zaprezentowano je w postaci wykresu.

WYKRES 10 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres ilustruje, iż Gmina Nowinka ma doskonały potencjał poprzez brak zanieczyszczeń, dużą lesistość, czystą atmosferę oraz swoje położenie. Może to sprzyjać rozwojowi turystyki i rekreacji.

8.1.3. BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Zestawienie cech bilansu zgodnie z przyjętą metodyką zawiera poniższa tabela.

TABELA 31 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

III	Rozwój gospodarczy	waga	ocena	wartość
III/1	mieszkalnictwo	5%	2	0,10
III/2	sieć komunikacyjna	10%	2	0,20
III/3	komunikacja publiczna	15%	0	0,00
III/4	sieć wodociągowa	5%	3	0,15
III/5	sieć energetyczna	5%	2	0,10
III/6	zagospodarowanie przestrzenne	10%	1	0,10

III	Rozwój gospodarczy	waga	ocena	wartość
III/7	usługi i przetwórstwo	10%	1	0,10
III/8	turystyka i rekreacja	10%	2	0,20
III/9	handel, transport i magazynowanie	10%	1	0,10
III/10	budownictwo	5%	2	0,10
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15%	3	0,45

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie opisanych cech:

III/1 mieszkalnictwo – zgodnie ze specyfiką gmin wiejskich ma niewielkie znaczenie,

III/2 sieć komunikacyjna – w Gminie Nowinka stan sieci jest dobry,

III/3 komunikacja publiczna – połączenia pomiędzy miejscowościami są dobre, problemy pojawiają się w przypadku przysiółków,

III/4 sieć wodociągowa – gmina jest zwodociągowana w stopniu średnim,

III/5 sieć kanalizacyjna i gospodarka odpadami – stan skanalizowania jest niski,

III/6 sieć energetyczna – w gminach wiejskich energetyka nie jest kluczowym wyzwaniem,

III/7 usługi i przetwórstwo – poziom rozwoju jest średni,

III/8 turystyka – poziom rozwoju jest dosyć dobry,

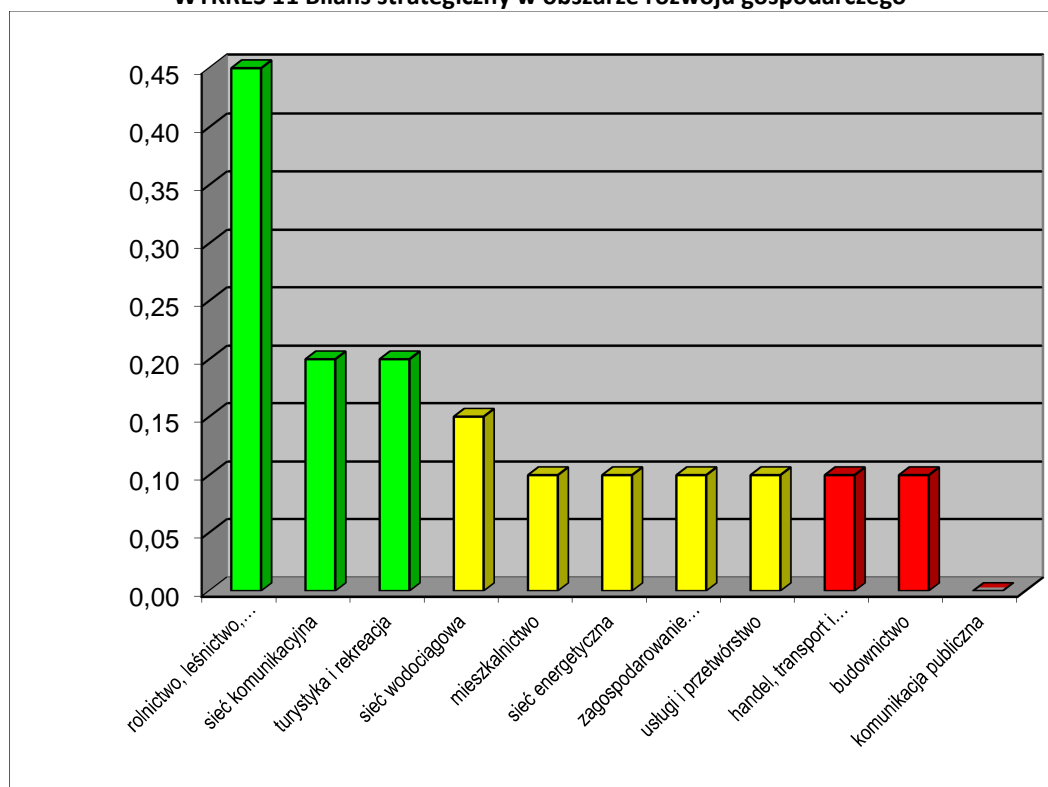
III/9 handel, transport i magazynowanie - cecha w sposób zagregowany, rozwój handlu detalicznego należy ocenić jako zadowalający, natomiast magazynowanie i transport traktowane jako zaplecze dla rozwoju gospodarczego nie jest dobrze rozwinięte,

III/10 budownictwo – poziom rozwoju budownictwa,

III/11 rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – poziom rozwoju rolnictwa jest przeciętny.

Prezentacja cech i ich wartości na wykresie 9 pokazuje, że atutem gminy jest rozwój rolnictwa i turystyki i rekreacji. Podstawą do dalszego rozwoju jest jednak poprawa jakości komunikacji publicznej.

WYKRES 11 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego

Źródło: Analiza Remedis SA

8.2. ANALIZA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO GMINY NOWINKA

Dokonując bilansu strategicznego oceniono stan aktualny Gminy Nowinka. W celu określenia możliwości rozwojowych dokonano analizy potencjału rozwojowego dla poszczególnych cech w sposób następujący:

Do każdej cechy dołączono kolumnę z opisaną „możliwością zmiany” danej cechy w skali: 0 - brak możliwości zmiany, 1 – niewielka możliwość zmiany, 2 – duża możliwość zmiany. Niektóre cechy, dla których nie ma możliwości zmiany (wartość 0) pominięto w analizie.

Ponadto wprowadzono drugą zmienną, którą jest możliwość finansowania rozwoju spoza budżetu gminy. W przypadku tej zmiennej wartość 1 – oznacza niewielkie możliwości, 2 - pewne możliwości i 3 – duże możliwości zewnętrznego finansowania niekomercyjnego. Brane były pod uwagę takie formy pozyskania środków jak: środki z Unii Europejskiej, partnerstwo publiczno – prywatne i możliwość pozyskania inwestorów. Wskaźnik potencjału rozwojowego poszczególnych gmin określa wzór:

$$W_{pr} = W_c \times M_z \times M_f$$

gdzie:

W_{pr} – wskaźnik potencjału rozwojowego,

W_c – waga cechy (z bilansu strategicznego),

M_z – możliwości zmian,

M_f – możliwości finansowania.

8.2.1. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Tabelaryczne zestawienie prezentuje tabela 32:

TABELA 32 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

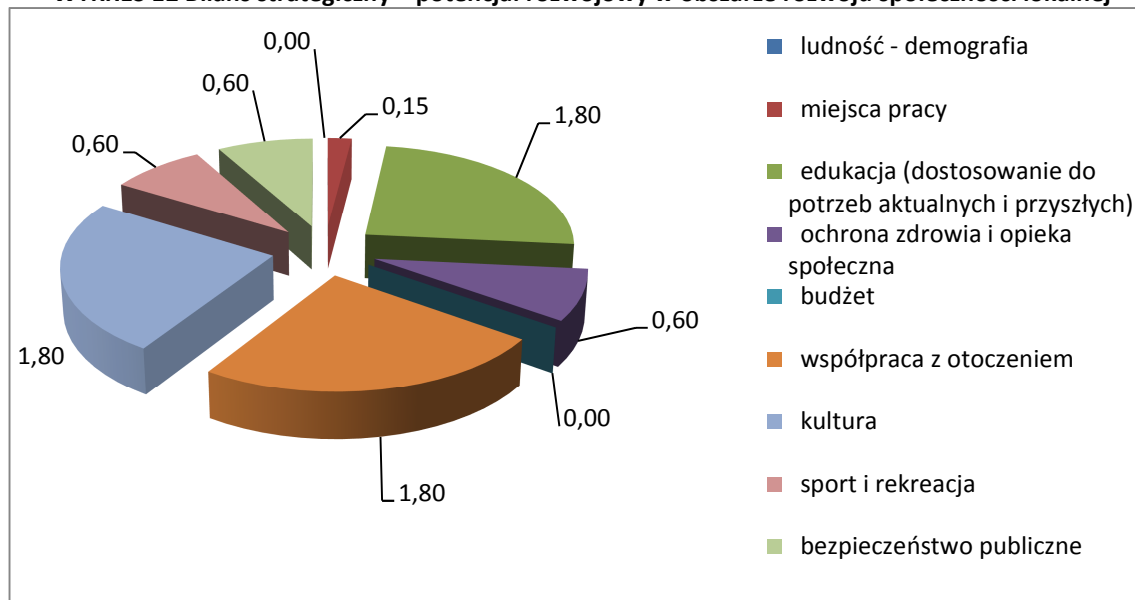
I	Rozwój społeczności lokalnej	waga	W_{pr}
I/1	ludność	5%	0,00
I/2	bezrobocie (miejsca pracy)	15%	0,15
I/3	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	15%	1,80
I/4	ochrona zdrowia i opieka społeczna	5%	0,60
I/5	budżet	25%	0,00
I/6	współpraca z otoczeniem	10%	1,80
I/7	kultura	10%	1,80
I/8	sport i rekreacja	10%	0,60
I/9	bezpieczeństwo publiczne	5%	0,60

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie poszczególnych cech znajduje się pod tabelą 28. Aby pokazać największe możliwości zaprezentowano potencjał w postaci wykresu 10. Wykres prezentuje wyraźnie, że największy potencjał rozwojowy Gminy Nowinka zawarty jest w możliwości oparcia się o:

- Kulturę,
- Współpracę z otoczeniem,

WYKRES 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

8.2.2. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

Ze względu na niewielką zależność od aktywnych działań w tym obszarze oceniono tylko kilka cech. Analizę przedstawiono w tabeli 33.

TABELA 33 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA

II	Stan środowiska	waga	W _{pr}
II/1	położenie Gminy	15%	0,00
II/2	lasy/ tereny zielone (w tym prawnie chronione)	15%	0,00

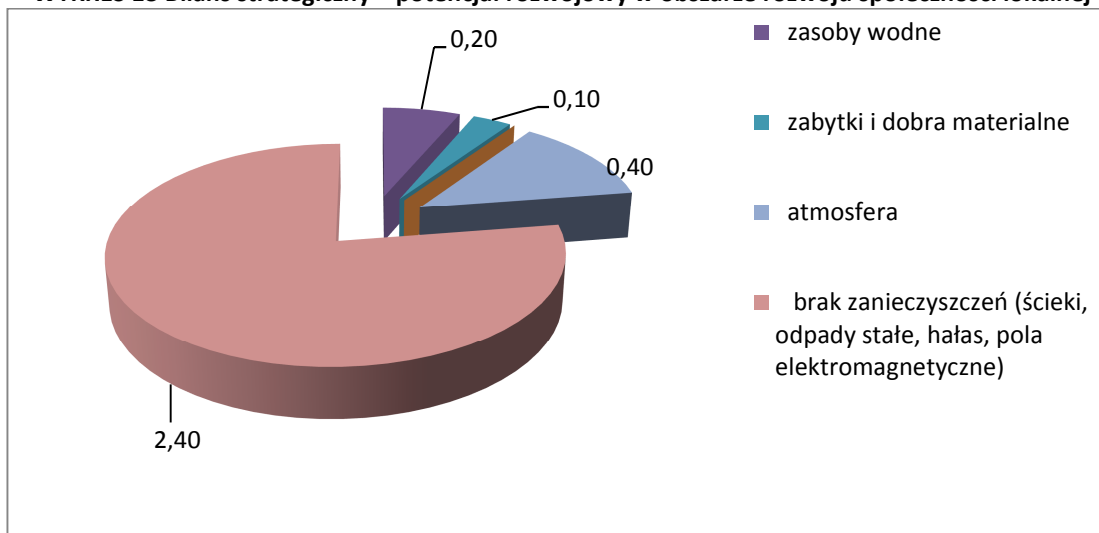
II	Stan środowiska	waga	W _{pr}
II/3	geologia - kruszywa/ kopaliny	5%	0,20
II/4	zasoby wodne	10%	0,10
II/5	zabytki i dobra materialne	5%	0,00
II/6	gleby/ (bonitacja)	10%	0,40
II/7	Atmosfera	20%	2,40
II/8	brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	20%	0,00

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 29.

Podobnie zaprezentowano potencjał obszaru na wykresie 11.

WYKRES 13 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Analiza Remedis SA

Największy potencjał rozwojowy Gminy Nowinka w obszarze środowiskowym tkwi w możliwościach zaistniałych dzięki czystemu środowisku.

8.2.3. POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Rozwój gospodarczy jest najważniejszym dla wzrostu dobrobytu mieszkańców. Zarówno bezpośredni skutek (spadek bezrobocia) jak i pośredni (wzrost wpływów z podatków) powoduje, że rozwój tego obszaru ma wielokrotny wpływ na rozwój gminy. Prezentacje potencjału rozwojowego zawarto w tabeli 34.

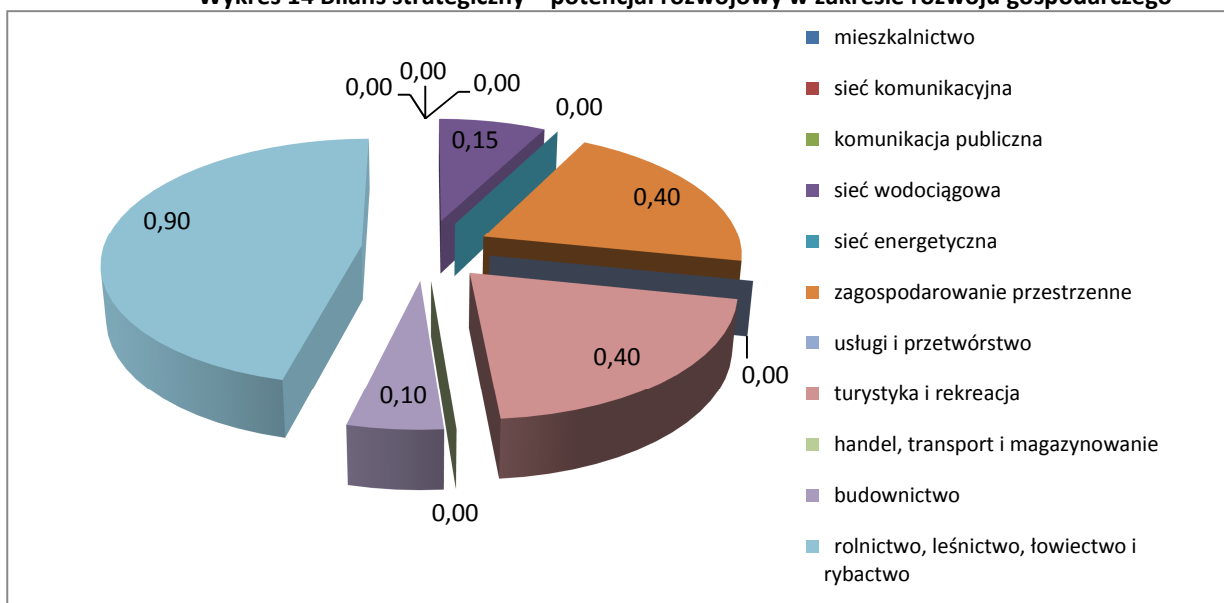
TABELA 34 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO

III	Rozwój gospodarczy	Waga	W _{pr}
III/1	mieszkalnictwo	5%	0,00
III/2	sieć komunikacyjna	10%	0,00
III/3	komunikacja publiczna	15%	0,00
III/4	sieć wodociągowa	5%	0,15
III/5	sieć energetyczna	5%	0,00
III/6	zagospodarowanie przestrzenne	10%	0,40
III/7	usługi i przetwórstwo	10%	0,00
III/8	turystyka i rekreacja	10%	0,40
III/9	handel, transport i magazynowanie	10%	0,00
III/10	budownictwo	5%	0,10
III/11	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	15%	0,90

Źródło: Analiza Remedis SA

Omówienie cech znajduje się pod tabelą 30. Graficzna prezentacja potencjału rozwojowego zaprezentowana została na wykresie 12.

Wykres 14 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w zakresie rozwoju gospodarczego

Źródło: Analiza Remedis SA

Wykres pokazuje, że największy potencjał rozwojowy Gminy Nowinka to dalszy rozwój rolnictwa, turystyki i rekreacji.

9. WYBÓR STRATEGII GMINY NOWINKA

9.1. ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY NOWINKA

Zrównoważony rozwój ma służyć mieszkańcom. Oznacza to, że władze Gminy nie mogą dążyć do realizacji dowolnych celów cząstkowych, ale takich, które są zgodne z celami strategicznymi.

Zrównoważenie rozwoju oznacza (zgodnie z Agendą 21), iż dokonując alokacji środków budżetowych, w tym inwestycyjnych i dokonując wyboru kierunków rozwoju powinno dążyć się do równoważenia celów: społecznych, ekologicznych i rozwoju przestrzennego.

W warunkach samorządu granice między tymi obszarami są bardzo często nieostre. Należy więc wyodrębnić działania pod kątem głównych kierunków strategicznych, tj.: niwelowania słabych stron (aspekt społeczny) oraz służących długookresowemu rozwojowi (np. inwestycje wnoszące nową jakość w życie społeczno-gospodarcze, służące budowaniu silnej gospodarczo jednostki samorządowej – wzmacniającej akcent gospodarczy).

Zasady budowania pozycji konkurencyjnej i rozwoju społecznego gminy:

1. **Zasada selektywnego tworzenia korzyści zewnętrznych** w powiązaniu z polityką koncentracji na wybranych dziedzinach rozwoju to taki dobór inwestycji, które dają efekt mnożnikowy: nie tylko dochodowy, ale także zatrudnienia i demograficzny,
2. **Zasada budowy przewagi konkurencyjnej dla nowych sektorów** – przewidywanie kierunków rozwoju gospodarki; wykorzystanie nowoczesnych sektorów gospodarki.
3. **Zasada równoważenia rozwoju** – niwelowania słabych i wzmocnienia silnych stron gminy – w praktyce oznaczająca konieczność równoważenia interesów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych,
4. **Zasada ochrony wartości przyrody i kultury jako środowiska życia mieszkańców,**
5. **Zasada uspołeczniania procesów podejmowania decyzji** – poprzez prowadzenie szerokich konsultacji ze społecznością lokalną dotyczących obecnego i przyszłego funkcjonowania gminy,
6. **Zasada przejrzystości i jawności, przy powszechnym dostępie do informacji,**
7. **Zasada koncentracji środków,**
8. **Zasada subsydiarności** – oddawania zadań do wykonania podmiotom gwarantującym ich wykonanie w sposób rzetelny i ekonomiczny,

9. **Zasada przystępności** – prowadzenia własnej polityki informacyjnej zrozumiałej dla społeczności lokalnej.

Przy pracach nad niniejszą strategią wzięto pod uwagę specyfikę niewielkiej, rolniczej gminy, jaką jest Nowinka. Niemniej wymienione wyżej zasady zostały wykorzystane przy budowie niniejszej Strategii, aby działania ukierunkowane na dalszy rozwój społeczny i budowanie mocnej pozycji konkurencyjnej gminy w regionie były spójne i przynosiły trwałe efekty.

9.2. ANALIZA SWOT/TOWS GMINY NOWINKA

Ze względu na charakter gminy a zwłaszcza jej gospodarki powinno się wyodrębnić obszary dające największy efekt rozwojowy. Taka analiza pociąga za sobą poważne wyzwania w obszarze metodycznym, zwłaszcza przy analityce o charakterze ilościowym. W pierwszym kroku tej analizy w oparciu o wcześniej dokonany bilans strategiczny zestawiono analizę SWOT Gminy Nowinka.

TABELA 35 ANALIZA SWOT GMINY NOWINKA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Poziom edukacji, • Lasy i tereny zielone, • Brak zanieczyszczeń, • Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna • Turystyka i rekreacja, • Rozwinięty poziom rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki demograficzne, • Problemy budżetowe, • Kruszywa i kopaliny, • Komunikacja publiczna, • Zabytki i dobra materialne.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste i naturalne środowisko przyrodnicze, • Zagospodarowanie przestrzenne, • Rozwój turystyki i rekreacji, • Rozwój rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ludność – demografia, • Budżet.

Źródło: opracowanie Remedia S.A. na podstawie materiałów Gminy.

Dla celów analizy przedstawionej powyżej zastosowano zintegrowaną metodykę analizy SWOT-TOWS opracowaną przez Remedis S.A. Opiera się ona o zmodyfikowany, klasyczny podział na obszary: wewnątrz i na zewnątrz analizowanego podmiotu; obszar statyczny: silne i słabe strony; dynamiczny: możliwości i zagrożenia. W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabela zamieszczona powyżej obejmuje SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu (głównie Strategię Rozwoju Kraju 2020) przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy.

Analizy SWOT /TOWS – służą do badania relacji pomiędzy atutami i słabościami gminy, a szansami i zagrożeniami mogącymi pojawić się w otoczeniu głównie w celu dokonania wyboru najwłaściwszego wariantu strategii. Analiza SWOT służy ocenie sił i słabości gminy w kontekście możliwości i zagrożeń – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłość”, natomiast TOWS jest analizą możliwości i zagrożeń przyszłości w kontekście silnych i słabych stron gminy. Analiza SWOT /TOWS, po uprzednim zdefiniowaniu listy czynników oraz ich ocenie opiera się na następujących zasadach:

I Badaniu podlegają relacje pomiędzy silnymi i słabymi stronami a możliwościami i zagrożeniami, przy czym:

1. W analizie SWOT istnienie interakcji stwierdza się odpowiadając na następujące pytania:

- a) czy zdefiniowane silne strony pozwolą wykorzystać możliwości, które mogą się zdarzyć?
- b) czy zidentyfikowane słabości nie pozwolą na wykorzystanie pojawiających się możliwości?
- c) czy zidentyfikowane silne strony pozwolą na przezwycięzenie możliwych zagrożeń?
- d) czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływania potencjalnych zagrożeń?

2. W analizie TOWS występowanie relacji określa się odpowiadając na pytania:

- a) czy zagrożenia osłabią zidentyfikowane silne strony?
- b) czy możliwości spotęgują posiadane silne strony?
- c) czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?
- d) czy potencjalne możliwości pozwolą przezwyciężyć istniejące słabe strony?

II Dla każdego z wyspecyfikowanych powyżej pytań buduje się odpowiednią tablicę, za pomocą której bada się relacje pomiędzy parami czynników, przypisując istniejącemu silnemu powiązaniu cyfrą „2”, słabej „1”, nieistniejącej „0”;

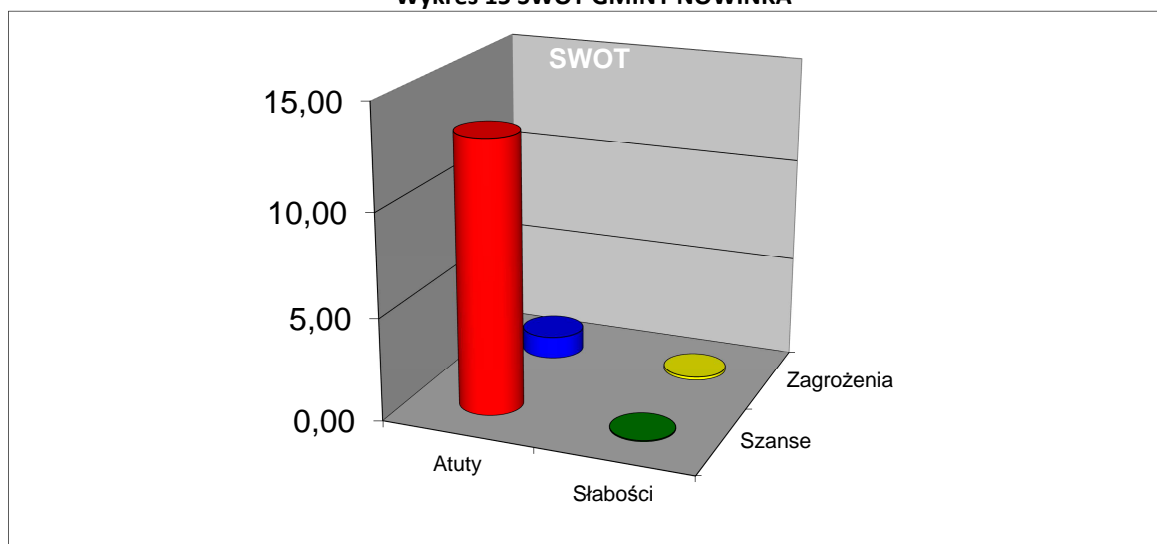
III Otrzymane sumy powiązań (poziome i pionowe) podlegają przemnożeniu przez wartość odpowiedniego czynnika, określonego w bilansie strategicznym, tworząc poziome i pionowe wartości interakcji a ich suma łączną wartość interakcji.

IV Zestawienie wartości interakcji dla poszczególnych par czynników stanowi wskazówkę do wyboru najkorzystniejszego wariantu strategii. Różne warianty strategii różnią się metodyką ich wdrażania, dostosowaną do ich charakteru, określoną dwoma podstawowymi czynnikami:

1. Wielkością potrzebnych środków na realizację strategii (i /lub poziomem ryzyka finansowego budżetu),
2. Intensywnością zmian (zakres programów, harmonogram przedsięwzięć itp.).

Na wykresie 13 przedstawiono zintegrowaną analizę SWOT w ujęciu ilościowym dla gminy Nowinka (pełne macierze zawarte są w rozdziale załączniki na końcu dokumentu).

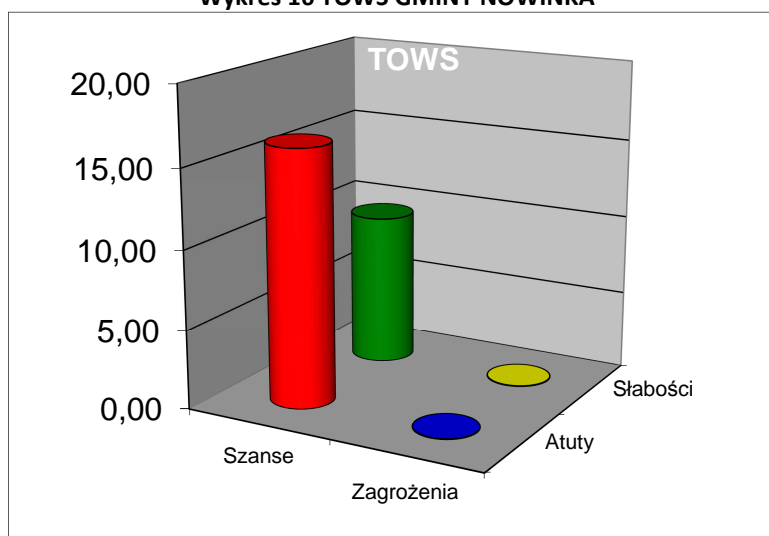
Wykres 15 SWOT GMINY NOWINKA

Źródło: Analiza Remedis S.A.

Zgodnie z przyjętą metodyką dokonano analizy TOWS, przedstawionej na wykresie 14 (pełne macierze zawarte są w rozdziale załączniki na końcu dokumentu).

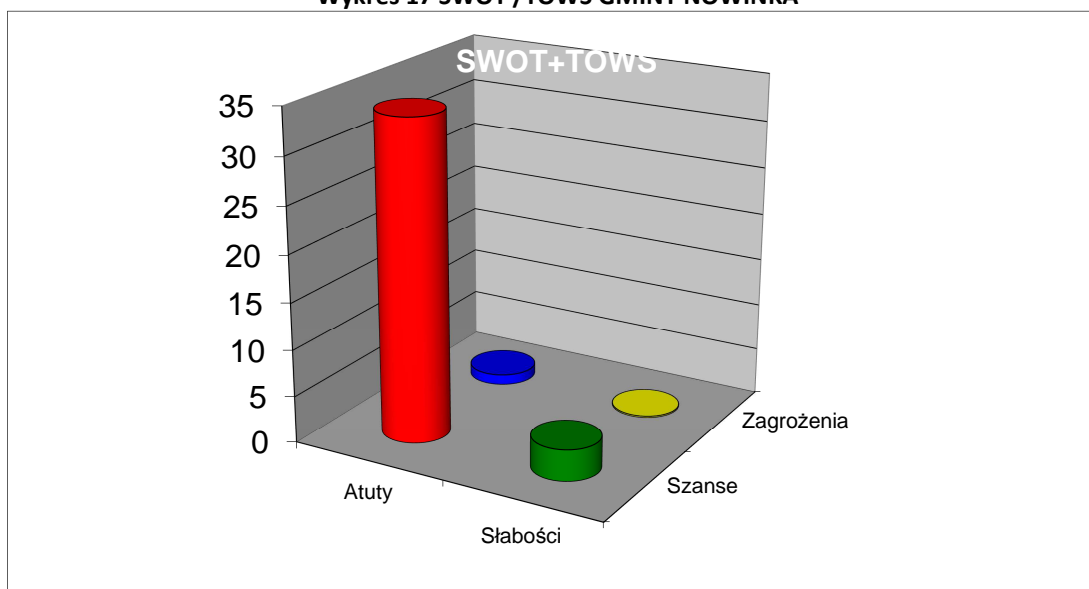
Wykres 16 TOWS GMINY NOWINKA

Źródło: Analiza Remedis S.A.

Zgodnie z przyjętą metodyką i dla zredukowania efektu nieproporcjonalności wag przy prowadzeniu analizy SWOT opracowano także zestawieniową analizę SWOT + TOWS. Jej wynik prezentuje wykres 15.

Wykres 17 SWOT /TOWS GMINY NOWINKA

Źródło: Analiza Remedia S.A.

Wykres 15 pokazuje, że zdecydowanie najsilniejsza relacja występuje pomiędzy silnymi stronami i szansami Gminy. To sugeruje wybór strategii agresywnej, zwanej też „maksi-maksi”. Należy wykorzystywać pojawiające się szanse przy pomocy posiadanych silnych stron. Druga w kolejności, choć wiele słabsza relacja to powiązanie między silnymi stronami a zagrożeniami. Taka sytuacja wskazuje, że pewnym wsparciem dla strategii agresywnej winna być strategia przygotowawczo-ofensywna (zwana też strategią „mini-maksi”). To oznacza w pierwszej fazie minimalizację słabych stron, a następnie na ofensywnym wykorzystaniu szans pojawiających się w otoczeniu.

Sprowadzając powyższe uogólnione omówienie wyników analizy SWOT-TOWS strategia Gminy Nowinka powinna skoncentrować się na wykorzystaniu szans:

- dalszym rozwoju rolnictwa, w szerokim rozumieniu, nie tylko jako produkcji towarowej, ale tworzenia miejsc pracy przyjaznych rolnikom i innym osobom zaangażowanym w produkcję, w rozwój otoczenia rolnictwa. Przez otoczenie rozumieć należy z jednej strony część związaną z produkcją (obsługa, skup, przetwórstwo itp.), a z drugiej strony z otoczeniem społecznym (kulturą, rekreacją, nauczaniem itp.). Działania mają tworzyć spójną, przyjazną infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi rolnictwa i ludzi w nim zatrudnionych.

Elementem służącym rozwojowi jest współpraca z otoczeniem, bowiem pojedyncza gmina jest zbyt mała, aby sprostać wyzwaniom XXI wieku. Bardzo ważny jest dalszy rozwój turystyki i rekreacji, które to działania z jednej strony mogą przysporzyć istotnych źródeł dochodu

gospodarstwom, a z drugiej strony infrastruktura turystyczno-rekreacyjna może służyć mieszkańcom Gminy.

W ramach strategii przygotowawczo-ofensywnej warto zająć się redukcją pojawiających się zagrożeń. Zagadnienie dobrej komunikacji, zarówno w zakresie dróg jak i komunikacji publicznej winny być przedmiotem troski władz gminnych. Należy uporządkować gospodarkę odpadami i kanalizację w Gminie. Niemniej warto pamiętać, że w skali pojedynczej gminy rozwiązaniem może być nie tylko rozwój wewnętrzny. Do gminy dającej dobre warunki życia będą przybywać nowi mieszkańcy z zewnątrz. Taka migracja może pomóc w rozwiązywaniu problemów demograficznych.

9.3. WIZJA ROZWOJU GMINY NOWINKA

Określony optymalną strategię dla Gminy Nowinka określono wizję i pola rozwoju strategicznego Gminy.

WIZJA ROZWOJU GMINY NOWINKA:

Gmina Nowinka jest gminą przyjazną mieszkańcom, poszukującą możliwości rozwoju w branżach związanych z rolnictwem (produkcja, przetwórstwo, magazynowanie, usługi), rozwojem kulturalnym w oparciu o stabilny budżet oraz dalszym rozwojem turystyki i rekreacji. Nadrzędnym celem jest wzrost jakości życia mieszkańców Gminy.

Cel strategiczny 1:

Rozbudowa bazy technicznej - infrastruktury gminnej

Cel strategiczny 2:

Rozwój aktywnej społeczności lokalnej

Cel strategiczny 3:

Rozwój gospodarczy - głównie rolniczy i turystyczny Gminy

Realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o strategię i ekologię, właściwe finanse oraz istniejącą bazę (zaplecze), a efektem powinien być wpływ na powstanie nowych miejsc pracy, spadek bezrobocia i rozwój społeczno – ekonomiczny gminy.

10. PROGRAMY STRATEGICZNE GMINY NOWINKA

Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Na podstawie analiz określono kierunki rozwoju, a następnie wyłoniono główne programy strategiczne. W skład programów wchodzi zarówno działania inwestycyjne i nieinwestycyjne. W obszarach inwestycyjnych szczegółowe planowanie operacyjne zostanie zaprezentowane w kolejnych dokumentach Gminy o charakterze operacyjnym (przede wszystkim w Wieloletniej Prognozie Finansowej). Poniżej przedstawiono karty programów strategicznych Gminy Nowinka.

10.1. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZBUDOWA BAZY TECHNICZNEJ – INFRASTRUKTURY GMINNEJ”

TABELA 36 ROZBUDOWA BAZY TECHNICZNEJ – INFRASTRUKTURY GMINNEJ”

CEL STRATEGICZNY 1	Rozbudowa bazy technicznej – infrastruktury gminnej
Program operacyjny 1.1	Rozbudowa infrastruktury sportowo-kulturalno-rekreacyjnej
Działanie 1.1.1	Rozbudowa i modernizacja budynku starego kina przy GOK w Nowince
Opis Działania	Przygotowanie projektu, remont i dostosowanie do nowych funkcji.
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne
Miernik oceny	Zmodernizowany budynek
Termin realizacji	2015-2020
Koordinator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 1.1.2	Modernizacja stadionu przy Zespole Szkół w Nowince
Opis Działania	Prace modernizacyjne
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, powiatowe, gminne
Miernik oceny	Zmodernizowany obiekt, liczba osób korzystających
Termin realizacji	2014-2020
Koordinator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 1.1.3	Utworzenie siłowni gminnej
Opis Działania	Znalezienie lokalizacji i możliwości finansowych na urządzenie siłowni oraz zakup wyposażenia
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne
Miernik oceny	Siłownia oraz liczba osób korzystających
Termin realizacji	2014-2020

Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 1.2	Rozbudowa i modernizacja hydroforni w Nowince
Działanie 1.2.1	Rozbudowa i modernizacja hydroforni w Nowince
Opis Działania	Stworzenie planów, przeprowadzenie rozbudowy, znalezienie środków
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne, potencjalni partnerzy
Miernik oceny	Ilość mieszkańców korzystających z hydroforni
Termin realizacji	2015-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 1.3	Modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Nowinka
Działanie 1.3.1	Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy
Opis Działania	Sporządzenie projektów oświetlenia oraz niezbędnej dokumentacji, założenie zegarów astronomicznych w ilości ok. 30 szt., bieżące utrzymanie sieci
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki unijne
Miernik oceny	Ilość zainstalowanych zegarów, sporządzone projekty i dokumenty, ogólna poprawa oświetlenia gminy
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 1.4	Modernizacja dróg gminnych
Działanie 1.4.1	Poprawa nawierzchni dróg gminnych
Opis Działania	Systematyczne działania podejmowane w celu poprawy nawierzchni dróg gminnych (żwirowanie, profilowanie, utwardzanie nawierzchni dróg masą bitumiczną)
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne
Miernik oceny	Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 1.5	Inwestycje w zakresie ochrony środowiska
Działanie 1.5.1	Usuwanie wyrobów zawierających azbest
Opis Działania	Sporządzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na obszarze gminy Nowinka, aktualizacja gminnego programu usuwania azbestu, pozyskanie środków na dofinansowanie kosztów usuwania wyrobów azbestowych, wyłonienie specjalistycznych firm do prac w zakresie usuwania azbestu
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki NFOŚiGW
Miernik oceny	Ilość (waga) usuniętych wyrobów azbestowych
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka

Działanie 1.5.2	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy
Opis Działania	Promowanie, informowanie, rozpowszechnianie wiedzy dotyczącej źródeł energii odnawialnej, ekologii, ochrony środowiska wśród mieszkańców gminy
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki unijne, środki prywatne (np. przedsiębiorstwa działające w obszarze oze)
Miernik oceny	Ilość szkoleń, publikacji, spotkań tematycznych
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka

Źródło: Analiza Remedis SA, Gmina Nowinka

10.2. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ AKTYWNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ”

TABELA 37 ROZWÓJ AKTYWNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CEL STRATEGICZNY 2	Rozwój aktywnej społeczności lokalnej
Program operacyjny 2.1	Zwiększenie oferty animującej aktywność lokalną
Działanie 2.1.1	Projekty edukacyjne animujące lokalną społeczność
Opis Działania	Przegląd istniejących i dostępnych programów oraz tworzenie nowych inicjatyw, których realnym celem jest animacja aktywności i integracja lokalnej społeczności
Potencjalne źródło finansowania	Środki związane z istniejącymi inicjatywami, poszukiwanie źródeł pozabudżetowych. W miarę możliwości ze środków własnych Gminy.
Miernik oceny	Liczba osób biorących udział w programach
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.1.2	Badanie zasobów lokalnych
Opis Działania	Wyróżnione działanie animujące mające na celu inwentaryzację zasobów (specjały lokalnej kuchni, nietypowe lokalne zwyczaje i obrzędy) mogące stać się bazą budowy wyróżniającego wizerunku Gminy i pretekstem zarówno do animacji i integracji lokalnej jak i podstawą do komunikacji marketingowej z turystami i letnikami
Potencjalne źródło finansowania	Środki związane z istniejącymi inicjatywami, poszukiwanie źródeł pozabudżetowych. W miarę możliwości ze środków własnych Gminy.
Miernik oceny	Stworzenie bazy danych o zasobach lokalnych
Termin realizacji	Raz na kilka lat
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.1.3	Wymiana doświadczeń z innymi gminami i organizacjami
Opis Działania	Szukanie kontaktu z gminami i organizacjami w celu poszukiwania doświadczeń służących programowi 2.3 – zwiększeniu oferty

	animującej społeczność lokalną
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne
Miernik oceny	Liczba doświadczeń wykorzystanych w gminie Nowinka
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.1.4	Decentralizacja działań kulturalnych
Opis Działania	Prowadzenie działań kulturalnych poza GOK
Potencjalne źródło finansowania	Budżety organizowanych imprez (np. sponsoring)
Miernik oceny	Liczba zorganizowanych imprez poza siedzibą GOK
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.1.5	Rozwój wolontariatu edukacyjnego
Opis Działania	Stworzenie warunków dla możliwości wymiany wiedzy i doświadczenia pomiędzy mieszkańcami gminy, pomoc wolontariuszy dla uczniów szkół gminnych
Potencjalne źródło finansowania	Budżet Gminy, pozabudżetowe środki finansowe
Miernik oceny	Liczba wolontariuszy/liczba działań prowadzonych przez wolontariuszy
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.1.6	Warsztaty dla seniorów i młodzieży
Opis Działania	Działania nastawione konkretnie na dwie grupy odbiorców ważne dla rozwoju inicjatyw społecznych w Gminie
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne
Miernik oceny	Ilość osób uczestniczących
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 2.2	Rozwój partnerstwa lokalnego (ngo, inne samorzady, WPN)
Działanie 2.2.1	Zbadanie potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia ze strony Urzędu Gminy
Opis Działania	Badanie konkretnych potrzeb mieszkańców w zakresie obsługi administracyjnej, jednocześnie akcja edukacyjna pozwalająca na pokazanie, jaki jest realny zakres odpowiedzialności i możliwości władz gminnych (Rady Gminy, Urzędu Gminy, Wójta)
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne
Miernik oceny	Liczba przeprowadzonych akcji
Termin realizacji	2015
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.2.2	Tworzenie lokalnych form partnerstwa (nadleśnictwo, parafie, sołectwa, WPN)
Opis Działania	Istotnym problemem Gminy jest atomizacja mieszkańców. Każde partnerstwo, nawet dotyczące rozwiązania niedużego, lokalnego

	problemu będzie służyć celowi nadrzędnemu – animacji współpracy.
Potencjalne źródło finansowania	Środki partnerów, budżet Gminy
Miernik oceny	Liczba realnie działających (nawet krótkotrwale) partnerstw.
Termin realizacji	2015-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 2.2.3	Wsparcie dla powstania grupy łączącej interesy rolników
Opis Działania	Stworzenie warunków do powstania grupy łączącej mieszkańców prowadzących gospodarstwa rolne, wspierającej rozwój obszarów wiejskich
Potencjalne źródło finansowania	Środki gminne, środki unijne, fundusze prywatne
Miernik oceny	Powołanie grupy, podejmowane działania na rzecz obszarów wiejskich
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka

Źródło: Analiza Remedis SA, Gmina Nowinka

10.3. PROGRAMY REALIZUJĄCE CEL „ROZWÓJ GOSPODARCZY – GŁÓWNIETURYSTYCZNY GMINY”

TABELA 38 ROZWÓJ GOSPODARCZY – GŁÓWNIETURYSTYCZNY GMINY

CEL STRATEGICZNY 3	Rozwój gospodarczy – głównie turystyczny gminy
Program operacyjny 3.1	Rozwój infrastruktury turystycznej na terenie Gminy
Działanie 3.1.1	Modernizacja i zagospodarowanie plaż gminnych
Opis Działania	Modernizacja infrastruktury plaż gminnych: pomosty, miejsca dla wędkarzy,
Potencjalne źródło finansowania	Fundusze unijne i własne
Miernik oceny	Ilość turystów, ilość zmodernizowanych plaż
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.1.2	Utworzenie ścieżek rekreacyjno – edukacyjnych (rowerowych i do nordic walking)
Opis Działania	Wytyczenie ścieżek, opracowanie koncepcji edukacyjnych
Potencjalne źródło finansowania	Środki unijne, środki gminne
Miernik oceny	Ilość kilometrów ścieżek
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka

Działanie 3.1.3	Stworzenie internetowej bazy turystycznej regionu
Opis Działania	Element powiązany z potrzebami rozwoju turystycznego i z inwentaryzacją potencjału regionu. Utworzenie własnej bazy turystycznej. Popularyzacja własnej bazy w istniejących serwisach turystycznych.
Potencjalne źródło finansowania	Środki pozabudżetowe, budżet Gminy
Miernik oceny	Zaistnienie bazy (samodzielne bądź poprzez włączenie się do istniejącej), liczba wejść.
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.1.4	Stworzenie organizacji firm turystycznych
Opis Działania	Utworzenie zespołu na rzecz rozwoju turystyki i promocji regionu
Potencjalne źródło finansowania	Środki pozabudżetowe, budżet Gminy
Miernik oceny	Powstanie zespołu
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Program operacyjny 3.2	Kultywowanie dziedzictwa kulturowego regionu
Działanie 3.2.1	Warsztaty Kulinarne
Opis Działania	W oparciu o zinwentaryzowane zasoby lokalne przygotowanie warsztatów popularyzujących lokalne tradycje kulinarne
Potencjalne źródło finansowania	Środki pozabudżetowe
Miernik oceny	Liczba uczestników
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.2.2	Punkt informacyjny
Opis Działania	Utworzenie stałego punktu informacji turystycznej w Nowince
Potencjalne źródło finansowania	Znalezienie programu/ źródła umożliwiającego sfinansowanie takiego punktu
Miernik oceny	Zaistnienie punktu informacji
Termin realizacji	2014-2020
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.2.3	Foldery/wydawnictwa
Opis Działania	Przygotowanie wydawnictw służących reklamowaniu atrakcji turystycznych i bazy wypoczynkowej Gminy
Potencjalne źródło finansowania	Należy rozważyć koordynację działań poszczególnych przedsiębiorców turystycznych regionu bądź współpracę ze specjalistycznymi wydawnictwami finansującymi takie wydawnictwa z reklam
Miernik oceny	Liczba wydawnictw
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.2.4	Produkt lokalny – konkurs jednocześnie będący wstępem do inwentaryzacji posiadanych zasobów (kulturowych, gastronomicznych)

Opis Działania	Wymieniono to działanie jako możliwość zainicjowania procesu inwentaryzacji w obszarze gastronomii. Forma konkursu powinna zwiększyć zainteresowanie. Możliwe jest nawiązanie do popularnych programów kulinarnych, a ciekawa nagroda może przyciągać uczestników
Potencjalne źródło finansowania	Oprócz środków gminnych należy poszukać środków promocyjnych w Urzędzie Marszałkowskim
Miernik oceny	Organizacja konkursów
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka
Działanie 3.2.5	„Żywność ekologiczna”
Opis Działania	Budzenie świadomości wśród producentów, rozwój lokalnych mikroprzedsiębiorstw, promowanie zdrowego odżywiania, rozwój lokalnej przedsiębiorczości wytwórczej
Potencjalne źródło finansowania	Środki własne, środki urzędu marszałkowskiego
Miernik oceny	Liczba producentów przystępujących do produkcji ekologicznej
Termin realizacji	W sposób ciągły
Koordynator	Urząd Gminy Nowinka

Źródło: Analiza Remedis SA, Gmina Nowinka

11. STRATEGIA GMINY NOWINKA A INNE DOKUMENTY STRATEGICZNE

W niniejszym rozdziale dokonano prezentacji Strategii Rozwoju Gminy Nowinka w latach 2014 – 2020 na tle innych dokumentów strategicznych – przede wszystkim Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego oraz Strategii Rozwoju Powiatu Augustowskiego. Analiza wykazuje zbieżność strategii gminy z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla dotyczącymi gminy.

11.1. STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020, DŁUGOOKRESOWA STRATEGII ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030

Ze względu na korzystną sytuację w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej i społecznej w Strategia Rozwoju Gminy Nowinka nie poświęca tym zagadnieniom zbyt wiele uwagi. Natomiast wykazuje pełną zbieżność z dokumentami o charakterze krajowym, które wskazują konieczność zrównoważonego rozwoju rolnictwa i leśnictwa. Strategia Nowinka rozwija tematykę nowoczesności w produkcji rolnej i rozwojowi przetwórstwa rolnego. Ponadto poświęca wiele uwagi zmianie pojęcia „wiejskości”, w tym w znacznej mierze konieczności uzupełnienia dotychczasowej produkcji rolnej innymi działaniami.

11.2. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Spójność dokumentów strategicznych Gminy wymaga połączenia celów Strategii z dokumentem nadrzędnym, jakim jest strategia województwa. Spójność ta realizowana jest na poziomie celów strategicznych obu dokumentów, które przekładają się dalej na konkretne zadania inwestycyjne.

Strategia Rozwoju Gminy Nowinka poprzez wykonanie zaplanowanych programów rozwojowych, realizować będzie 3 z generalnych celów strategicznych rozwoju Województwa Podlaskiego o nazwach:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Powiązania krajowe i międzynarodowe,
- Jakość życia.

11.3. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU AUGUSTOWSKIEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego zawiera następujące programy w ramach ładu gospodarczego, społecznego i przestrzennego, które bezpośrednio odnoszą się do programów zawartych w Strategii Gminy Nowinka:

- Infrastruktura techniczna jako czynnik warunkujący poprawę standardu życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy Powiatu Augustowskiego,
- Rozwój infrastruktury społecznej maksymalnie uwzględniający potrzeby i aspiracje społeczności lokalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Nowinka odpowiada celom przyjętym przez powiat. Ze względu na specyfikę zadań różnicujących rolę powiatu i gminy niektóre cele powiatu są specyficzne dla jego struktur, bądź nie dotyczą Gminy.

12. WDRAŻANIE STRATEGII

12.1. METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY NOWINKA NA LATA 2014-2020

Strategia jest dokumentem planowania długookresowego, który stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych. Sądzić należy, że aktualizacja Strategii jeden raz w okresie czteroletniej kadencji władz samorządowych winna zapewnić jej wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Zaprezentowane opracowanie zawiera zbiór celów strategicznych gminy. Określenie „cel” określa zarówno pojedyncze działanie, wiele działań bądź wręcz odwołuje się do spójnego opracowania.

12.1.1. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ REALIZUJĄCYCH CELE STRATEGII

Strategia ma charakter dokumentu planowania długookresowego. Corocznie uchwalany budżet ma charakter planu bieżącego. Oczywiście pojawia się potrzeba stworzenia dokumentu o charakterze operacyjnym, który pozwalałby na rozsądne kształtowanie wydatków (w tym zadłużenia) związanych z realizacją planowanych przedsięwzięć. Ustawa o finansach publicznych nakazuje samorządom tworzenie realistycznej prognozy finansowej, zwanej wieloletnią prognozą finansową (WPF). Dokument powinien dla każdego roku objętego prognozą zawierać co najmniej:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym na obsługę długu, gwarancje i poręczenia;
- dochody majątkowe, w tym dochody ze sprzedaży majątku, oraz wydatki majątkowe budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- wynik budżetu jednostki samorządu terytorialnego;

Powinna także zawierać kwotę wydatków bieżących i majątkowych wynikających z limitów wydatków na planowane i realizowane przedsięwzięcia. Taki zapis ustawowy powoduje, że nie ma potrzeby tworzenia dodatkowych dokumentów o charakterze operacyjnym, bowiem w skali krótko i średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych Gminy zapewnia przygotowanie i doroczny przegląd budżetów i Wieloletnich Prognoz Finansowych.

12.1.2. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring i ewaluacja, oprócz dokonania oceny stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii polega na wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Gminy. Dzięki ogólnemu opisowi nie ma potrzeby ciągłego wprowadzania korekt do strategii (np. wynikających z pozyskania lub nie środków bezzwrotnych, istotnej zmianie w kosztach przedsięwzięcia itp.). Realizacja zadań odbywać się będzie poprzez uchwalanie i realizację kolejnych budżetów w pozostałych obszarach cele opisane w Strategii winny stać się podstawą projektów realizowanych przez samorząd. Władze Gminy wypełniając strategię winny podejmować decyzje określające: rodzaj zadań i ich hierarchię, zakres finansowania, okres i kolejność realizacji zadań.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne działania opisane w strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji strategii to decyzja władz Gminy. Monitorowanie i ocena zarówno Strategii polegać winno na porównaniu osiągniętego stanu do założeń opisanych w odpowiednich programach na podstawie analizy sprawozdań rzeczowych i finansowych jednostek organizacyjnych Gminy.

Urząd Gminy jako instytucja wdrażająca Strategię jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii,
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

W przyjętej hierarchii dokumentów programowych podstawowe informacje pokazujące realizację Strategii zawierają w sobie sprawozdania z wykonania budżetu Gminy.

Strategia rozwoju Gminy Nowinka została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Gminie.

12.2. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Do zadań gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na jego terenie. Sposób przygotowania i monitorowania strategii i innych dokumentów związanych z rozwojem gminy gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym. W specyficznej sytuacji Gminy Nowinka inicjowanie współpracy i inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych jest jednym z głównych celów Strategii. Dodatkowo należy wspomnieć, że skład Rady Gminy będącej szeroka reprezentacją mieszkańców gminy sprzyja łączeniu różnych środowisk w aktywności na rzecz gminy. Bezpośrednio w zgłaszaniu i przy opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo zarówno poprzez włączanie się bezpośrednio jak i poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Gminy.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

12.3. PUBLIC RELATIONS STRATEGII GMINY NOWINKA

Istotną uwagę władze Gminy przykładają do przekazywania społeczności lokalnej rzeczowej i wyczerpującej informacji na temat realizacji Strategii. Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Strategii i dokumentów związanych pośród przyszłych beneficjentów (w tym zwłaszcza mieszkańców), jednostek podległych i innych podmiotów odbywa się poprzez trzy formy komunikacji:

- serwisy internetowe - będące szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji o aktualnych działaniach i stanowią dla opinii publicznej kompleksowe źródło informacji o założeniach i osiągnięciach strategii,
- współprace z mediami - działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Strategii i dokumentów związanych,
- bezpośrednie działania informacyjno – promocyjne Wójta Gminy z wykorzystaniem istniejących struktur – Rady Gminy, Rad Sołeckich i zebrań wiejskich.

Podstawowym celem działań związanych z Public Relations Strategii jest dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców końcowych działań podejmowanych w ramach Strategii, a więc do mieszkańców gminy, przedsiębiorców lokalnych, organizacji społecznych. Informowanie społeczności lokalnej o realizacji Strategii Gminy odbywać się będzie w sposób pośredni – medialny, jak i bezpośredni – interaktywny. Pośrednio informacje zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych.

13. ZAŁĄCZNIKI

1. Dokumenty strategiczne Gminy powiązane ze strategią rozwoju

- Analiza Stanu istniejącego,
- Prognoza Oddziaływania na Środowisko,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowinka,
- Gmina Nowinka – mała kraina lasów i jezior,
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowinka na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021.

2. Macierz analizy SWOT Gminy Nowinka

Cecha bilansowana	OT	atmosfera	brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	zagospodarowanie przestrzenne	turystyka i rekreacja	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	suma	ludność - demografia	budżet	suma
SW	wartość	0,40	2,40	0,40	0,40	0,90		0,00	0,00	
edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	0,45	1	1	1	1	1	2,25	0	0	0,00
las/ tereny zielone (w tym prawnie chronione)	0,45	2	2	0	2	2	3,60	0	1	0,45
brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	0,60	2	2	0	2	2	4,80	0	0	0,00
sieć komunikacyjna	0,20	0	0	0	2	1	0,60	0	0	0,00
turystyka i rekreacja	0,20	0	0	0	2	1	0,60	0	1	0,20
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,45	0	0	0	1	2	1,35	0	1	0,45
							13,20			1,10
ludność – demografia	0,05	0	0	0	0	0	0,00	2	1	0,15
budżet	0,00	0	0	1	1	0	0,00	1	2	0,00
geologia - kruszywa/ kopaliny	0,10	0	0	0	0	0	0,00	0	0	0,00
zabytki i dobra materialne	0,05	0	0	0	1	0	0,05	0	0	0,00
komunikacja publiczna	0,00	0	0	0	1	1	0,00	1	0	0,00
							0,05			0,15

3. Macierz analizy TOWS Gminy Nowinka

Cecha bilansowana	SW	edukacja (dostosowanie do potrzeb aktualnych i przyszłych)	Lasy, tereny zielone (w tym prawnie chronione)	brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	sieć komunikacyjna	turystyka i rekreacja	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	suma	ludność - demografia	budżet	geologia - kruszywa/ kopaliny	zabytki i dobra materialne	komunikacja publiczna	suma
OT	wartość	0,45	0,45	0,60	0,20	0,20	0,45		0,05	0,00	0,10	0,05	0,00	
atmosfera	0,40	0	1	2	0	1	1	2,00	0	0	0	0	0	0,00
brak zanieczyszczeń (ścieki, odpady stałe, hałas, pola elektromagnetyczne)	2,40	0	1	2	0	1	1	12,00	0	0	0	0	0	0,00
zagospodarowanie przestrzenne	0,40	0	0	0	1	1	1	1,20	1	1	0	0	1	1,20
turystyka i rekreacja	0,40	0	0	0	1	2	2	2,00	1	1	0	0	1	1,20
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,90	0	1	0	0	1	2	3,60	0	1	0	0	0	0,90
Suma								20,80						3,30
ludność - demografia	0,00	1	0	0	0	0	0	0,00	2	1	0	0	0	0,00
budżet	0,00	2	1	1	2	1	1	0,00	1	2	0	1	1	0,00
								0,00						0,00

4. Lista osób i organizacji zaproszonych do konsultacji Strategii

- **Sołtysi:** Marian Kunicki – Ateny, Mieczysław Chmielewski – Barszczowa Góra, Paweł Sadowski – Gatne Pierwsze, Klementyna Michałowska – Danowskie, Anna Trocka – Gatne Drugie, Dorota Sokołowska – Juryzdyka, Lucyna Skok – Członek Rady Sołectkiej, Józefowo, Lucyna Anuszkiewicz – Krusznik, Beata Urbanowicz – Olszanka, Jan Sadowski – Osińska Buda, Jarosław Michniewicz – Pijawne Polskie, Jadwiga Szmyt – Podnowinka, Wiesław Borowski – Podkrólówek, Marek Haraburda – Sokolne, Józef Maciej Warsiewicz – Szczeberka, Teresa Dźwilewska – Szczepki, Waldemar Jedliński – Szczebra, Wiesław Pietrewicz – Kopanica, Edyta Rowińska – Strękowizna, Waldemar Turowski – Tobołowo, Elżbieta Goworowska – Walne, Agnieszka Szejda – Nowinka, Jerzy Kłoczko – Cisówek, Grzegorz Pietrewicz – Bryzgiel, Stanisław Chrulski – Monkinie, Henryk Majewski.
- **Radni:** Waldemar Jedliński, Iwona Topolska, Jolanta Augustynowicz, Jan Bujkowski, Marcin Chrulski, Jerzy Kłoczko, Bogusław Korzun, Marek Łazarski, Wojciech Paszkiewicz, Grzegorz Pietrewicz, Grzegorz Prawdzik, Krzysztof Rowiński, Krystyna Statkiewicz, Zenon Zakrzewski, Robert Zawadzki.
- **Organizacje:** Jacek Łoziński – Dyrektor Wigierskiego Parku Narodowego, Wojciech Stankiewicz – Nadleśniczy Nadleśnictwa Szczerba, Wojciech Rodak – Nadleśniczy Nadleśnictwa Suwałki, Dariusz Kulbacki – Członek Rady Naukowej Wigierskiego Parku Narodowego, Daniel Hiero – Dyrektor Powiatowego Zarządu Dróg w Augustowie, Ksiądz Jarosław Gosk – Proboszcz Parafii Matki Boskiej Anielskiej w Monkiniach, Ksiądz Mieczysław Załuska – Proboszcz Parafii Św. Józefa Oblubieńca w Szczepkach, Halina Łazarska – Prezes Zarządu Stowarzyszenia na rzecz Integracji Społeczności Wiejskiej „Wspólnota Puszczy”, Dyrektor GOK w Nowince, Bożena Szulc-Busińska – Animator Społeczny, Ewa Miezio – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowince, Maria Matwiejczyk – Dyrektor Zespołu Szkół w Nowince, Lidia Arasimowicz – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Olszance, Małgorzata Kaczan – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Monkiniach, Jan Surażyński – Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Bryzglu, - Marek Łazarski – Prezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowince, Andrzej Sturgulewski – Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowince, Grzegorz Rowiński – Posterunkowy Policji w Nowice, Jan Busiński – Niepubliczny Ośrodek Zdrowia w Nowince.

5. Zespół Remedis SA

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Lis
- Ewelina Rydz
- Aleksandra Olejniczak

SPIS TABEL I RYSUNKÓW

TABELA 1 SIEĆ OSADNICZA W GMINIE NOWINKA (ROK 2013)	18
TABELA 2 KLASYFIKACJA GEODEZYJNA GRUNTÓW W GMINIE NOWINKA	20
TABELA 3 JEZIORA NA TERENIE GMINY NOWINKA	21
TABELA 4 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY NOWINKA W LATACH 2003-2013.....	29
TABELA 5 GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA GMINY NOWINKA NA TLE WOJEWÓDZTWA I POWIATU....	30
TABELA 6 SALDO MIGRACJI W GMINIE NOWINKA.....	30
TABELA 7 URODZENIA ŻYWE, ZGONY I PRZYROST NATURALNY W GMINIE NOWINKA.....	31
TABELA 8 STRUKTURA WIEKOWA LUDNOŚCI GMINY NOWINKA.....	31
TABELA 9 STRUKTURA BEZROBOTNYCH W GMINIE NOWINKA	33
TABELA 10 STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE, WOJEWÓDZTWIE I KRAJU W LATACH 2010-2013	33
Tabela 11 ZESTAWIENIE DOCHODÓW I WYDATKÓW W GMINIE W ROKU 2009 I 2013.....	35
TABELA 12 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W LATACH 2011-2013.....	35
TABELA 13 PODMIOTY GOSPODARCZE W GMINIE W POSZCZEGÓLNYCH SEKCJACH POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W 2012 I 2013 ROKU.....	36
TABELA 14 POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH W GMINIE NOWINKA.....	36
TABELA 15 ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY W LATACH 2011-2013	38
TABELA 16 STRUKTURA MIESZKAŃ W GMINIE W LATACH 2011-2013	38
TABELA 17 DODATKI MIESZKANIOWE PRYZNANE PRZEZ GOPS W LATACH 2010-2013	39
Tabela 18 WYKAZ DRÓG GMINNYCH W GMINIE NOWINKA	39
Tabela 19 WYKAZ DRÓG POWIATU AUGUSTOWSKIEGO NA TERENIE GMINY NOWINKA.....	39
TABELA 20 CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄDOCIĄGOWEJ	40
TABELA 21 SIEĆ KANALIZACYJNA W GMINIE NOWINKA	41
Tabela 22 LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	41
TABELA 23 EDUKACJA W GMINIE NOWINKA	44
TABELA 24 PLACÓWKI KULTURALNE W GMINIE	47
TABELA 25 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ	48
TABELA 26 STATYSTYKA PRZESTĘPSTW NA TERENIE POWIATU AUGUSTOWSKIEGO.....	48
TABELA 27 STRUKTURA DOCHODÓW GMINY NOWINKA W 2013 ROKU.....	55

TABELA 28 STRUKTURA WYDATKÓW GMINY NOWINKA W 2013 ROKU	56
TABELA 29 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	59
TABELA 30 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA	61
TABELA 31 BILANS STRATEGICZNY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO.....	63
TABELA 32 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	66
TABELA 33 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE STANU ŚRODOWISKA.....	67
TABELA 34 BILANS STRATEGICZNY – POTENCJAŁ ROZWOJOWY W OBSZARZE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	69
TABELA 35 ANALIZA SWOT GMINY NOWINKA.....	73
TABELA 36 ROZBUDOWA BAZY TECHNICZNEJ – INFRASTRUKTURY GMINNEJ”	81
TABELA 37 ROZWÓJ AKTYWNEJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.....	83
TABELA 38 ROZWÓJ GOSPODARCZY – GŁÓWNIĘ TURYSTYCZNY GMINY	85
Rysunek 1 Herb gminy Nowinka	15
Rysunek 2 Gmina Nowinka	16
Rysunek 3 Położenie Gminy Nowinka w województwie podlaskim	17
Rysunek 4 Kościół we wsi Monkinie	26
Rysunek 5 Dzień Drwala (fot. Nadleśnictwo Szczerba)	46
Rysunek 6 OSP Nowinka (fot. KRSG).....	49
Rysunek 7 Ponton RIB OSP Bryzgiel (fot. KRSG)	50

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w Gminie Nowinka	28
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w Gminie Nowinka	29
Wykres 3 Zameldowania i wymeldowania w Gminie Nowinka.....	30
Wykres 4 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Nowinka.....	31
Wykres 5 Ludność w wieku produkcyjnym, przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Nowinka w 2013 roku	32

Wykres 6 Ludność korzystająca z mediów w Gminie Nowinka	41
Wykres 7 Udział poszczególnych elementów w budżecie (dochody)	56
Wykres 8 Udział poszczególnych elementów w budżecie (wydatki)	57
WYKRES 9 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju społeczności lokalnej.....	61
WYKRES 10 Bilans strategiczny w obszarze stanu środowiska.....	63
WYKRES 11 Bilans strategiczny w obszarze rozwoju gospodarczego.....	65
WYKRES 12 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej.....	67
WYKRES 13 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w obszarze rozwoju społeczności lokalnej.....	68
Wykres 14 Bilans strategiczny – potencjał rozwojowy w zakresie rozwoju gospodarczego	70
Wykres 15 SWOT GMINY NOWINKA	76
Wykres 16 TOWS GMINY NOWINKA	76
Wykres 17 SWOT /TOWS GMINY NOWINKA.....	77